

inhoudsopgave

voorwoord

1. Jaarverslag Uilenwerkgroep
2. Procedures
3. Slechtvalken op de Walburgistoren
4. Jonge vogelaars
5. Gebruik van een drone bij broedvogelonderzoek
6. Broedende scholeksters op daken
7. Meetnet urbane soorten (MUS) 2012-2023
8. Vogelringgroep IJsselvallei
9. Excursiecommissie
10. Weidevogelbescherming rond Zutphen en Warnsveld
11. Bestuursverslag^o

colofon

foto: André Eijkenaar

voorwoord

De oproep om voldoende artikelen voor het jaarboek aan te leveren, heeft zijn uitwerking niet gemist. Na het wat dunnere exemplaar uit 2022 nu weer een lekkere dikke. Er kwamen zo veel artikelen binnen dat de verwerking ervan even wat langer heeft geduurd. Maar nu is het dan toch af!

Naast jaarlijks terugkerende onderwerpen als de excursies, de jonge vogelaars, procedures en uilenwerkgroep nu ook weer een verhaal over de mus-tellingen, over weidevogels en over het lot van de slechtvalken, die sinds 2015 broeden op de Walburgistoren.

En we gaan met onze tijd mee. Sinds dit jaar gebruiken we drones om broedende vogels op daken te tellen. Dat heeft een artikel opgeleverd over het gebruik van drones en een artikel over de resultaten van scholekstertellingen met drones.

De vogelringgroep IJsselvallei leverde ook weer een verhaal in en zoals altijd eindigt het jaarboek met het bestuursverslag. Weer een heerlijk vol jaarboek!

Joost Meilof, namens het bestuur

1 Jaarverslag Uilenwerkgroep 2023

Algemeen

Het werkgebied van de uilenwerkgroep is opgedeeld in vijf rayons, te weten Bronsbergen-Vierakker, Warnsveld-Boggelaar, Delden-Wichmond, Voorsterklei-dorp Voorst en Cortenoever. In Cortenoever worden alleen torenvalk- en bosuilkasten beheerd door de UWG. In 2023 telde de UWG vijftien leden. Een lid heeft de werkzaamheden beëindigd en een nieuw lid is toegetreden. In april en november 2023 zijn de voorjaars- en najaarsvergadering gehouden in de theetuin te Vierakker. In de najaarsvergadering heeft Ronald van Harxen van Stone een zeer informatieve lezing gehouden over de steenuil. Hierbij waren ook leden van de uilenwerkgroep uit Lochem aanwezig.

De uilenwerkgroep heeft het boekjaar 2023 afgesloten met een gering negatief resultaat. De inkomsten van de uilenwerkgroep komen van donateurs en van de verkoop van nestkasten. De plaatsingskosten van kasten zijn vanwege de gestegen inkoopkosten verhoogd.

Vanuit het Drentse steenuilenland bleek dat steenuilenkasten nog veiliger zijn te maken voor het ongewenste bezoek van steenmarters door in het voorportaal de doorkruipruimte voor de steenuilen op 7,5 cm te maken. Deze is in de meeste kasten nog vaak 11 tot 12 cm. Dat geeft steenmarters toch nog de mogelijkheid om in de kast te komen. Met 7,5 cm wordt dat een stuk moeilijker. Bovendien plaatsen we ijzeren staafjes, zodat hij de tussenschotjes niet meer kapot kan knagen.

We kijken terug op een mooi seizoen met een nog wat koele maand april, maar een warmere en drogere mei-maand en een hele warme juni. In deze maanden broeden de steenuilen. Kerkuilen broeden ook nog later in het seizoen en willen ook nog wel eens een tweede broedsel voortbrengen. In het najaar hebben we meerdere steenuilkasten verplaatst, bijvoorbeeld omdat de boom op omvallen stond of om de kast een betere plek te geven.

Werkzaamheden

Delden-Wichmond

Levend landschap Wichmond heeft ons uitgenodigd om aanwezig te zijn bij een informatiemarkt op 11 februari. We hebben daar drie mensen ontmoet waar we een nestkast zouden kunnen plaatsen. In het najaar hebben we twee steenuilkasten en een bosuilkast – onze eerste – geplaatst. De kosten van deze nieuwe kasten neemt Levend landschap Wichmond voor haar rekening.

1.1. Een jong is al uit het ei, het tweede ei is aangepikt. Het derde ei zal spoedig volgen. 29 april 2023.

Zaterdag 29 april was de eerste dag dat we op pad zijn gegaan voor de steenuilcontrole. Dit is altijd een leuke en gezellige dag omdat we onze erfbewoners weer ontmoeten na een winterslaap. Maar het is ook spannend omdat we altijd maar weer moeten afwachten wat we in de kasten aantreffen. Het was een succesvolle dag.

In de 21 gecontroleerde steenuilkasten troffen we tien broedsels aan, waarbij in één kast al een jong zat van drie dagen oud. Zaterdag 6 mei was onze tweede dag voor de steenuilcontrole. Deze dag controleerden we vijftien steenuilkasten, waarbij we vier broedsels aantroffen. Dit viel ons dan weer tegen. Maar de natuur doet wat zij wil. De broedsels hebben we de weken erna gevolgd en waar mogelijk hebben we de jongen geringd. Vier weken na het ringen doen we altijd nog een nacontrole om te zien of alle uilen zijn uitgevlogen.

Uiteindelijk kijken we terug op een mooi, maar verrassend broedseizoen en in dit geval negatief verrassend. De nodige steenuilbroedsels zijn niet uitgekomen, waarbij in een enkel geval predatie door steenmarter de oorzaak was. Bij een aantal broedsels waren er voor ons onverklaarbare redenen dat er geen broedsel was.

De kerkuilen in ons rayon, hebben dit jaar geen broedsels voortgebracht. Er hangen vijf kerkuilkasten in ons rayon. De torenvalken deden het goed. Van de drie kasten hadden er twee een broedsel met in totaal negen jongen.

Warnsveld-Boggelaar en Cortenoever

De broedresultaten van steenuilen en kerkuilen waren goed. Slechts enkele kasten werden gepredeerd. De torenvalken deden het uitstekend. Heel bijzonder was het terugplaatsen van twee torenvalken in een kast aan de Rouwbroekweg. Deze torenvalken – in Barchem bij de roofvogelopvang op krachten gekomen – werden daar bij drie leeftijdsgenoten teruggezet. Dit gebeurde natuurlijk in goed overleg met ons. Na ruim een week zijn alle vijf torenvalken uitgevlogen.

In Cortenoever hadden we een bijzonder geval van een kerkuilpaar. Nadat het eerste broedgeval gepredeerd was door een steenmarter, werd na het marterproef maken van de invliegopening een tweede broedpoging succesvol afgerond. We hebben daar dus laat in oktober nog vier mooie kerkuilen kunnen ringen.

Vorst-Voorsterklei

2024 was een redelijk goed jaar voor de uilen en torenvalken op de Voorsterklei en het dorp Voorst. Bij de steenuilen hadden we vijf succesvolle broedsels en zijn er zestien jonge steenuiltjes uitgevlogen. Eén steenuilencast met broedsel troffen we bij de tweede controle leeg aan en we troffen ergens anders een broedsel met onbevuchte eieren aan. In een andere steenuilencast was het marterwerende tussenschotje gedeeltelijk weggevreten en troffen we uitwerpselen en een kadaver van een steenmarter aan.

De drie kerkuilbroedsels hebben zestien jonge kerkuiltjes voortgebracht; de laatste uiltjes werden op 12 oktober door Fons geringd. De kerkuilencast, die al twee achtereenvolgende jaren was gekraakt door een succesvol torenvalkpaartje, is dit jaar heroverd door de kerkuilen, die zes jongen grootbrachten. De kerkuilencast met de

vliegopening in het dak, die twee jaar geleden met behulp van Wim Nijenhuis is geplaatst, is gekraakt door steenmarters. Dus werk aan de winkel om deze nog beter te beveiligen.

Bij de twee torenvalkbroedsels zijn tien jonge torenvalkjes uitgevlogen. De torenvalkkasten die door het waterschap langs de dijk op de Voorsterklei waren geplaatst zijn verwijderd. Helaas hadden we dit jaar weer geen bosuilen.

Bronsbergen-Vierakker

Na de schoonmaak- en reparatiewerkzaamheden van de kasten in het najaar van 2022 kon het nieuwe broedseizoen beginnen. Vol verwachting begonnen we eind april met de eerste controleronde en maakten die begin mei af. Van de 34 adressen met steenuil kasten, vonden we in tien kasten met legsel in totaal 34 eieren. Daarnaast waren er twee adressen met kerkuil kasten waar legsel in lag: één kast met drie eieren en een eerste pul van één dag, de andere kast met drie eieren en twee pullen van één dag.

De tweede controleronde op 1 juni was vol onaangename verrassingen. Van de tien steenuil kasten met legsel in de eerste ronde waren er nog zes bezet; de andere kasten waren geheel leeg zonder een enkel spoor van predatie o.i.d. Op één erf heeft de bewoner een gedeeltelijk vergaan kadaver van een volwassen steenuil in de boomgaard aangetroffen. De doodsoorzaak was niet meer vast te stellen en de eieren waren verdwenen.

In één kast met vier eieren in de eerste ronde zaten nog twee takkelingen van ongeveer dertig dagen oud die dezelfde dag nog geringd konden worden. Diezelfde dag zijn ook de drie uilskuikens in een andere steenuil kast geringd. Bij een derde adres troffen we drie dagen voor de ringafpraak nog vier prachtige pullen aan. Toen de ringer bij de kast kwam was de kast geheel leeg, zonder sporen. Uiteindelijk zijn slechts tien uilskuikens geringd. Bij de nacontrole is niets bijzonders aangetroffen.

Van de twee kerkuil kasten zijn tien eieren uitgekomen en de pullen geringd, allen in goede conditie. Deze kerkuil kasten zitten in boerderijen van Natuurmonumenten en daar zal de komende tijd verbouwd worden. Natuurmonumenten zorgt tijdens de verbouwing voor compensatiekasten. Dankzij de nieuwe ringer in opleiding is ook de kerkuil kast op het Meijerink weer bezocht. Hier zijn ook weer vijf jonge kerkuilen geringd.

Nog een paar momenten uit onze ringpraktijk

Na een aantal steenuilgezinnen succesvol geringd te hebben hadden we op een zaterdagmorgen een afspraak bij Geneviève en Alex. Zij had dinsdag nog in de kast gekeken en vier jongen gezien. Groot was de teleurstelling toen bleek dat een steenmarter ons was voor geweest..... De kast zal nóg beter beveiligd worden. Hopelijk komen de ouders volgend broedseizoen terug. Bij een andere steenuil kast hebben we het vermoeden dat er door het aanvreten van de bodem door een steenmarter verstoring of predatie van het broedsel heeft plaatsgevonden. Het broedsel en de steenuil waren verdwenen op twee eieren na, die in de ontstane opening lagen.

Bij een controle van een kerkuil kast bleek er dit jaar een single uil te wonen. We kregen hem prachtig te zien toen hij voor onze ogen de schuur uit vloog. Op de Leestenseweg broedden torenvalken. De bewoners hebben een webcam op de kast en volgen alle bewegingen van de zes jongen. De kast hangt hoog, dus onze ringer moest een lange ladder op, gewapend met zes gymzakjes om de jongen op te halen. Drie van de jongen besloten dat dit mooi hun eerste vliegmoment kon worden en belandden in het hoge kruidenrijke gras, waar we ze na enig zoeken gelukkig konden verschalken. Zij drukten zich tegen de grond en vluchtten niet verder. Ze werden alle zes geringd.

Joost Onstenk

	Voorsterklei-dorp Voorst			BU
	SU	KU	TV	
aantal broedsels	7	3	2	0
aantal eieren	30	3	10	0
broedsels mislukt	2	0	0	0
pullen geringd	19	16	10	0

	Delden-Wichmond			BU
	SU	KU	TV	
aantal broedsels	13	0	2	0
aantal eieren	47	0	10	0
broedsels mislukt	6	0	0	0
pullen geringd	27	0	9	0

	Bronsbergen-Vierakker			BU
	SU	KU	TV	
aantal broedsels	10	3	0	0
aantal eieren	36	13	0	0
broedsels mislukt	6	0	0	0
pullen geringd	10	12	0	0

	Warnsveld-Boggelaar			BU
	SU	KU	TV	
aantal broedsels	10	2	5	0
aantal eieren	38	13	26	0
broedsels mislukt	2	1	0	0
pullen geringd	22	6	26	0

	Cortenoever			
		KU	TV	
aantal broedsels		1	3	
aantal eieren		4	1	
broedsels mislukt		0	0	
pullen geringd		4	15	

	Totaal			BU
	SU	KU	TV	
aantal broedsels	40	9	1	0
aantal eieren	151	33	61	0
broedsels mislukt	16	1	0	0
pullen geringd	78	38	60	0

2 Procedures in 2023

Landbouwbrug Lochem

In januari 2023 heeft de gemeenteraad van Lochem besloten maximaal €650.00 extra middelen beschikbaar te stellen voor de aanleg van een landbouwbrug in een meander van de Berkel. De vogelwerkgroep heeft onder andere bezwaar tegen de aanleg van de brug, omdat het daardoor een stuk drukker wordt in het gebied, waardoor water- en weidevogels verstoord worden. Wij voerden in februari hierover een gesprek met de gemeente. Wat wij vreemd vinden is dat de aanleg alleen maar mogelijk is na een herbegrenzing van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Het GNN omvat de natte ecologische verbindingzone langs de Berkel. Die grenzen zijn er toch niet voor niets?

De provincie heeft ingestemd met de herbegrenzing van het GNN. De gemeente had ook nog een vergunning van het waterschap nodig, die in juli 2023 door het waterschap werd afgegeven. De publicatie daarvan is door de VWG niet tijdig gezien, waardoor het besluit in principe onherroepelijk is. De gemeente maakte echter zelf bezwaar tegen de voorschriften, omdat de gemeente ook wandelpaden wil aanleggen, die niet in de vergunning zijn opgenomen. Er is dus een wijzigingsbesluit nodig, waartegen weer bezwaar mogelijk is. verbindingzone langs de Berkel.

Wordt vervolgd....

Afwegingskader grootschalige zonneparken in Zutphen

In december 2022 heeft de vogelwerkgroep een zienswijze ingediend tegen de aanleg van grootschalige zonneparken op de Overmarsch (gras voor kolganzen) en in de Leestense Broek. De gemeente was niet gevoelig voor onze argumenten en wees onze zienswijze af. In december 2023 heeft de raad het afwegingskader goedgekeurd.

Overigens heeft de minister van BiZa in oktober 2023 aan provincies, waterschappen en gemeenten laten weten dat op landbouw- en natuurgronden geen grootschalige zonnevelden meer mogen worden aangelegd. We moeten zuinig omgaan met onze schaarse ruimte.

Faunabeerplan knobbelzwanen provincie Gelderland

Op 2 mei 2023 verleende de provincie een ontheffing schadebestrijding aan de Faunabeheereenheid Gelderland. Tevens gaf zij goedkeuring aan het Faunabeheerplan Knobbelzwanen voor zes jaar. Elf wild-beheerseenheden mogen knobbelzwanen afschieten als er meer dan €500 schade is. Gemiddeld worden

er circa 265 knobbelzwanen per jaar neergeschoten. Mede door de automatische taxaties zijn de taxatie-bedragen tussen 2017 en 2022 opgelopen van €142 naar €59.292 per jaar. De vogelwerkgroep heeft de aankondiging van de terinzagelegging niet tijdig gezien en was daardoor te laat met het indienen van een zienswijze. De vogelwerkgroep heeft samen met Faunabescherming Nederland, die veel ervaring heeft met deze procedures in Nederland, in augustus 2023 alsnog beroep ingesteld bij de rechtbank Gelderland. De Faunabeheereenheid (de jagers) geeft zelf toe dat veel preventieve maatregelen qua effectiviteit nog niet zijn onderzocht. Ook is niet bewezen dat de getaxeerde schade is veroorzaakt in de wintermaanden. Afgegraasd gras groeit in het voorjaar terug tot gelijke hoogte als niet begraasd gras.

Ganzen provincie Gelderland

Op 9 juni 2023 heeft GS van Gelderland een wijzigingsbesluit goedgekeurd inzake het wijzigen van de ontheffing Faunabeheerplan Ganzen 2020-2026, schadebestrijding en/of populatiebeheer ganzen. De faunabeheereenheid Gelderland (de jagers) wil nu luchtdrukwapens inzetten voor het doden van grauwe ganzen in het kader van populatiebeheer binnen de bebouwde kom en in en rondom natuurgebieden. Er worden jaarlijks meer dan 40.000 grauwe ganzen geschoten. Omdat dat kennelijk geen effect heeft wil men nu in de kraamkamers van de grauwe gans, de bebouwde kom van gemeenten, gaan jagen. De maatregel (het gebruik van luchtdruk-wapens) zou de veiligheid en geluidsoverlast verbeteren.

De vogelwerkgroep stelt dat de beoogde doelstanden niet zullen worden gehaald. Verder wordt het volgens ons juist onveiliger. Er is immers meer kans op ongelukken en verstoring van andere vogels. Schieten is per definitie niet veilig. Daarom dienden we op 10 juli een zienswijze in bij GS. We wachten de behandeling af.

Hans Grotenhuis

2.1. Wandelroute langs de Berkel

Naschrift van het bestuur

Vervolg landbouwbrug Lochem in 2024

Eind 2023 maakte het waterschap het wijzigingsbesluit bekend, waarin een vergunning werd verleend om wandelpaden naar de brug aan te leggen. Helaas heeft de VWG de publicatie over het hoofd gezien. Na het verstrijken van de reactietermijn heeft Hans Grotenhuis alsnog een bezwaarschrift geformuleerd. Het bestuur heeft (in maart 2024) geoordeeld dat het indienen van een bezwaarschrift na het verstrijken van de reactietermijn geen zin zou hebben. Omdat een formele reactie niet meer mogelijk was heeft het bestuur ervoor gekozen om het Algemeen Bestuur van het waterschap middels een e-mail op de hoogte stellen van het standpunt van onze vereniging.

Na dit besluit ontvingen wij van Hans Grotenhuis het verzoek om onderstaande tekst toe te voegen aan zijn artikel in het jaarboek. Het bestuur geeft graag gehoor aan zijn verzoek:

Het bestuur van de VWG Zutphen heeft om onduidelijke redenen besloten geen bezwaar te willen maken tegen de verleende watervergunning van het waterschap voor de bouw van de landbouwbrug aan de gemeente Lochem. Zij heeft het opgestelde gemotiveerde bezwaarschrift niet verzonden. De bouw van de landbouwbrug in het Gelders Natuurnetwerk is inmiddels gestart. Een slecht voorbeeld van natuurbescherming. Vrezen, vragen en ongerust zijn leveren zo geen bijdrage aan natuurbescherming. Soms is actie nodig.

Hans Grotenhuis

3 Slechtvalken op de Walburgistoren

Het is al weer even geleden dat er een verslag is gemaakt over de slechtvalken op de Walburgistoren in Zutphen (Jaarboek 2017). Broedparen van de slechtvalk op de Walburgistoren worden al vanaf 2014 gevolgd. Het eerste broedgeval in Gelderland was in 1995 in Nijmegen. Pas in 2015 werd daadwerkelijk in Zutphen een broedgeval vastgesteld. Het eerste jong betrof een vrouwtje. Daarnaast waren drie eieren niet uitgekomen. Sinds die tijd broedt de slechtvalk jaarlijks in de kast die in 2005 door de VWG is geplaatst.

De slechtvalk in de stad 2015-2023

Nadat in 2015 voor het eerst een broedgeval is vastgesteld, hebben de slechtvalken jaarlijks gebroed op de Walburgistoren. Dit is niet altijd succesvol verlopen. Zo zijn de broedsels in 2016 (drie eieren) en 2021 (vier eieren) mislukt. De eieren kwamen niet uit. Toch zijn er vanaf 2015 tot 2023 zestien jongen uitgevlogen: twaalf vrouwtjes en vier mannetjes.

3.1. De drie eieren in 2016. Het broedsel mislukte.

Ieder jaar wordt door vrijwilligers het verloop van het broeden gevolgd. Doorgaans wordt de kast in de broedperiode één of twee keer bezocht. Daarnaast kan ik de slechtvalken mooi volgen vanaf het balkon aan huis, waar ik precies met de telescoop in de kast kan kijken.

Als er jongen zijn zoeken we contact met de ringer, zodat de vogels geringd kunnen worden. Bij het ringen bepalen we ook gewicht, vleugellengte, geslacht en leeftijd. De jongen krijgen een metalen ring en een kleurring met de code.

3.2. Metalen ring en kleurring met code liggen klaar (mei 2018)

De kleurringen die bij de jongen zijn aangebracht periode 2015-2023

jaar	geslacht	kleurring
2015	vrouw	B/AN
2017	vrouw man man	C/RN B/RZ E/PC
2018	vrouw vrouw	A/ZR A/ZX
2019	vrouw vrouw	E/HX E/HV
2020	vrouw vrouw	E/BP E/BR
2022	vrouw man	K/BR K/BS
2023	vrouw vrouw vrouw man	L/BU L/BV L/BZ L/BX

Van ons mannetje B/RZ (2017) kwamen twee meldingen uit Deventer: op 26 augustus 2022 en op 18 april 2023 met bij de laatste melding de opmerking: levend, waarschijnlijk bij nest. Ons vrouwtje E/HV (2019) werd levend teruggemeld uit Meppel op 26 mei 2023. Inmiddels 4 kj dus. Van mannetje B/RN (09 mei 2017 geringd als nestjong in Duiven) konden we in februari 2022 in Vierakker de ring aflezen. Tot slot werd een mannetje, ooit in 2015 als nestjong geringd in Deventer, dood gevonden in de omgeving van Warnsveld op 17 maart 2022.

Ons vrouwtje E/HV (2019) is op 27 mei 2019 onder aan de toren gevonden en met een dierambulance naar een vogelasiel gebracht. Op 7 juni hebben we haar gezond en wel weer teruggezet. Hetzelfde gebeurde met vrouw E/BP uit 2020 (2020). Begin juni naar het vogelasiel; 13 juni weer terug.

▲ 3.3. Vrouwtje E/HV weer terug van weggeweest (7 juni 2019)

◀ 3.4. E/BP ook weer veilig terug (13 juni 2020)

3.5. Opgezet vrouwtje slechtvalk in de Walburgiskerk

2022 en 2023 bijzondere jaren voor de slechtvalk

Medio januari en begin februari 2022 bleef het akelig stil rondom de Walburgistoren. Het paar dat normaliter heen en weer vloog naar zowel de Walburgistoren, de Sint Janskerk en de watertoren om te baltsen hing in deze periode vooral rond de watertoren nabij een restant van een duivennest. Het was daar vooral een komen en gaan van niet alleen een paar maar ook een stevige concurrent. Er vloog namelijk nog een vrouwtje rond. Een enkele keer namen we een felle achtervolging waar tussen de twee vrouwtjes. Via facebook werd door enkele bewoners van de watertoren gevraagd of ze daar mogelijk gingen broeden, maar het was nog te vroeg om daar een uitspraak over te doen.

Op 3 maart 2022 vond Tim Wengelaar een dood volwassen vrouwtje op de Walburgiskerk. Mogelijk is het vrouwtje in een gevecht of felle achtervolging haar dood tegemoet gevlogen. De vogel had een gebroken nek. Ze is door Tim naar preparateur Elsje van de Steeg gebracht, die haar vakkundig prepareerde en opgezette.

Ze heeft een prachtig plekje in de Walburgiskerk gekregen.

Op 10 maart 2022 was er weer volop activiteit op de Walburgistoren van een slechtvalkenpaar. Later konden we twee jongen ringen.

In 2023 kwamen er voor het eerst in negen jaar vier eieren uit. De eerste controle vond plaats op 27 april 2023 waarbij er drie jongen werden gezien en een ei dat nog moest uitkomen. (afb.6). Tijdens de ringdag op 15 mei bleken er vier jongen te zijn, drie vrouwtjes en een mannetje van ongeveer 18-20 dagen oud.

3.6. Drie jongen en een ei op 27 april 2023

3.7. Inmiddels vier jongen op 15 mei 2023

Gelderland

In Gelderland ligt het aantal territoriale (broed)paren tussen de 25 en 35. Niet alle nesten worden gevonden, zoals o.a. in hoogspanningsmasten. In het werkgebied van Zutphen kan men er zeker vanuit gaan dat er meer territoriale (broed) paren zitten; geschat zo'n vier tot zes paar. Van elf andere bekende nesten in Gelderland zijn er in 2023 nog bij acht nesten jongen geringd. In totaal 22 jongen waarvan 9 mannetjes en 13 vrouwtjes. (Bron: Peter van Geneijgen, 2023).

De nestkast op de Walburgistoren is in het najaar van 2023 helemaal schoongemaakt en voorzien van een nieuwe grindlaag. Op naar 2024!

Dank

Dank aan allen die hebben bijgedragen aan het succes van onze slechtvalken, de fotografen, de mensen die meldingen doorgaven, de ringers, de huismeester, enz. Dank dan ook aan Tim Wengelaar, Florence Werkhoven, Arjan Becht en de vlaggeniers, Yvonne Maat en Peter van Geneijgen en alle anderen.

Rob van Swieten (rovansw@hotmail.com)

3.8. Eén van de jongen. 15 mei 2023

foto Mary Momberg

4 Jonge Vogelaars

De volwassen leden van onze VWG kunnen wel haast jaloers worden op de jeugd. De jonge vogelaars hebben twee (!) excursies per maand, ze gaan er dus twee keer zoveel op uit. Dat leverde in 2023 een programma op van 18 excursies.

Twee excursies per maand

Behalve in juli, augustus en december hadden we twee excursies per maand. Daarmee mikten wij op jeugd die echt voor het vogelen kiest. Niet de ene week voetballen, de andere naar oma en opa en als het uitkomt naar de Jovo. Er ontstond inderdaad een harde kern van zo'n zeven jeugdleden met daaromheen wat lossere leden, zodat we doorgaans met een kleine tien kinderen op stap gingen. Het totale aantal jeugdleden schommelt rond de 15. Doordat we beschikten over vijf begeleiders (Anneke, Ellen, Frank, Florence en Jouck) was deze excursiefrequente goed te doen. Elke keer stond er een duo ervaren vogelaars klaar om hun vogelaarservaring door te geven.

Op pad

De excursiegebieden die we bezochten waren alle in de directe omgeving van Zutphen en in Zutphen zelf (begraafplaats, Bronsbergen). Wat een rijkdom zo dichtbij! Tijdens de winter hadden we ook twee activiteiten in de Kaardebol: vetbollen maken en braakballen pluizen. De (school)seizoensafsluiting was dit jaar op de Gorsselse heide. De laatste jaren maken we van deze afsluiting iets speciaals met een opdrachtenboekje, een natuurspel en een lunch. Dat is ook het moment dat kinderen van twaalf jaar afzwaaien. Als kinderen naar het voortgezet onderwijs gaan mogen ze best lid blijven, maar in de praktijk duurt dat nooit lang. Daarom krijgen ze van ons een folder van de NJN en de JNM (jeugdbonden voor natuurstudie) in de hoop dat ze hier hun vogelaarscarrière verder kunnen ontwikkelen. Dan zit ons werk erop en hopen we dat het door ons gelegde kiempje wortel gaat schieten.

Niet alle excursies waren even succesvol, met name als een excursie in één van de vele schoolvakanties viel was de opkomst bijzonder laag. Dat doen we dus niet meer. Toen ik met Ellen met slechts twee kinderen ergens rond koningsdag door het parkbos van 't Haveke liep, leken we net een opa en oma bij wie in de vakantie de kleinkinderen waren afgeleverd. Ook het weer was soms spelbreker en doordat we geen eigen onderkomen hebben, kun je ook niet samen de bui even afwachten. De excursie naar Huize de Voorst werd hierdoor in z'n geheel afgeblazen. Ondertussen zijn we in gesprek met de uitbater van het restaurant in de Kaardebol of we in het komend jaar in voorkomende gevallen van tijdelijk slecht weer bij hen binnen de bui mogen afwachten.

Excursieverslag

Van elke excursie maakt één van de dienstdoende begeleiders een verslag, welke geplaatst wordt op de bladzijde van de Jovo op VWG-zutphen.nl en welke sinds september ook aan de ouders gemaild wordt. Als je van kinderen houdt of het leuk vindt om door de ogen van de kinderen naar vogels te kijken, is het de moeite waard hier af en toe eens een verslag te lezen. Deze zijn doorgaans rijkelijk geïllustreerd met mooie foto's. Dan zul je er ook achter komen dat de Jovo niet een verlengde schoolklas is, maar een ontdekkingsstocht in de natuur, zowel op het gebied van vogels, andere diertjes, poep, spel, e.d. Je zou gewoon weer tussen de acht en twaalf jaar willen zijn.

De werkgroep

Hoewel we als werkgroep reeds zes en half jaar bestaan schudden we de excursies niet zomaar uit onze mouw. Regelmatig (zes keer) hadden we een overleg waarin over de werkwijze van de Jovo werd nagedacht en besloten, zoals: activiteitenprogramma maken, organisatorische taken verdelen, werven van jeugdleden of begeleider, omgaan met een kind dat extra aandacht vraagt, e.d.

Naast de eerdergenoemde begeleiders hadden ook Carin als voorzitter en linking pin met het bestuur en Rob als secretaris hun aandeel in de werkgroep. Rob heeft in de zomer afscheid genomen. Een nieuwe secretaris heeft zich niet gemeld, waarna we de secretaristaken onderling verdeeld hebben. Eind van het jaar is Hetty toegetreden, zij is reserve begeleidster.

Frank van der Haak

4.1. Braakballen pluizen

Zaterdag 15 januari:

Zutphense uilen en braakballen pluizen op de Kaardebol

Acht jonge vogelaars en drie begeleiders zijn vroeg uit de veren om zich te verdiepen in een bijzondere vogelsoort, namelijk uilen! Bij de eerste vraag aan de kinderen over het verschil tussen gewone vogels en uilen vliegen de vingers omhoog en vertellen ze met graagte over hoe en waarom uilen geruisloos vliegen; over de shuttle van de kerkuil waarmee hij zo goed alle geluiden kan opvangen en dat ze hun kop zo handig alle kanten op kunnen draaien.

Met het bekijken van de educatieve film Lotte en de uilen zetten we de puntjes op de i. Daarna storten de kinderen zich op het uitpluizen van de braakballen. Muisstil en af en toe kreten slakend over de vondst van een onderbeenbotje of spitsmuizenkaakje met bloed aan de tandjes pluizen ze heel precies de haren van de muizenschedels en -botjes en vullen daarmee hun petriskaaltjes. Die gaan mee naar huis, samen met nog een nieuwe uilenbal voor thuis.

Zaterdag 19 februari 2022:

Vogels speuren in de winterse uiterwaarden van de IJssel

Deze ochtend trotseren vijf jonge vogelaars kou en harde wind. Met telescopen speuren we de watergeulen af waar smienten zich laten zien en horen. Ook zien we meerkoeten, wilde, kuif- en bergeenden en, hoe leuk, ook de scholeksters zijn al teruggekeerd uit het verre zuiden. Terwijl we de oevers scannen op nog meer leuke vogels beginnen sommige kinderen te klappertanden. Hoogste tijd om verder te gaan.

Baggerend door de blubber bereiken we de vogelkijkhut; de kinderen nestelen zich daar knus bij elkaar op de bankjes voor de kijkgaten. We spotten grote zaagbek, pijlstaart, wintertaling, blauwe reiger, zilverreiger, en aalscholvers met wijd uitgespreide vleugels. Sommige kinderen halen hun vogelbingokaarten tevoorschijn en vinken de gevonden soorten af. Na de pauze met warme chocolademelk, koek en spannende verhalen over de toekan en de kookaburra is het speelkwartier en verkennen de kinderen het terrein rond de hut. Tot slot noteert één van hen de gespotte vogels in het kijkhutlogboek en is het tijd om te gaan.

4.2. In de kijkhut in de Rammelwaard

Zaterdag 19 maart:

† Leusveld: oud landgoed en vroege voorjaarsvogels

Vier jonge vogelaars verzamelen zich op Landgoed † Leusveld. Twee kinderen bleven tot hun verdriet thuis omdat ze positief testten op corona. Bij het startpunt luisteren de kinderen naar de geluiden uit het vogelgeluidenboek. Welke bosvogels laten zich horen? Spechten, roodborstje, zanglijster en zeker de boomklever. Dat laatste vogelgeluid ontlokt swingende heupbewegingen aan één van de kinderen. Daarna trekken we het bos in, zien reeën in galop, talloze spechten (ook de lachende), meesjes en boomklevers met nesteldrang. Merels en roodborstjes zingen erop los. Een grote zwarte vogel vliegt over – oh, een zwarte specht! Bij vogeluitzichtpunt Kiek uut (op de plas) noteren Ole en Malik meerkoeten, wilde eenden, krakeenden, futen en een wintertaling. En een kolonie blauwe reigers. Precies op tijd arriveren we bij de Kaardebol om de uitgelaten kinderen weer aan de ouders over te dragen.

4.3. Als je hoog staat zie je meer

4.4. Hè? Hij blijft gewoon liggen!

Zaterdag 23 april:

Excursie vogelringstation Hackfort

Negen kinderen en hun begeleiders duiken deze ochtend in de wereld van het vogelonderzoek. Het is een volmaakte combinatie; de vijf vogelexperts die op een speelse manier alle ins en outs van het vogels ringen laten zien en de kinderen die aan hun lippen hangen. Bij een rondgang langs de mistnetten demonstreert Anne met een opgepropt zakje hoe het net een vogeltje vangt, waarna de daadwerkelijk met hun pootjes verstrikt geraakte vogeltjes zorgvuldig uit de draden van het net gepeuterd worden. In een katoenen zakje komt zo'n vogeltje daarna een beetje bij van de schrik. In optocht, de ringer behangen met zakjes met vogeltjes voorop, lopen we naar de onderzoekstafel met onderzoeksmateriaal. Daar haalt de ringer voor het oog van de aandachtige kinderen de vogel uit het zakje en volgt

de eerste vraag: Welke vogel is dit? Meteen antwoordt één van de kinderen: Een zwartkop vrouwtje, want die heeft een bruin petje! Om de beurt komen er vogeltjes tevoorschijn die bijna tot op het bot worden onderzocht. De vogelexpert vertelt honderduit, af en toe aangevuld door zijn collega. Waarom blaast hij het buikje bloot? Wat is buikvet en wat is een broedvlek? Verschillende vogeltjes passeren de revue en de kinderen blijven ademloos toekijken. Toppunt van verwondering is wel hoe een vogeltje als gehypnotiseerd op de gestrekte hand van één van de kinderen blijft liggen.

4.5. De groene kikker

Zaterdag 21 mei:

Vogels spotten op de Empese en Tondense heide:

Vijf kinderen staan klaar om mee op pad te gaan, waaronder Ciara met twee naar vogelen nieuwsgierige vriendinnen. Op het smalle eikenlaantje horen we een tijftjaf, een huismus en vinken en verderop zien we houtduiven, kraaien, spreeuwen en kieviten. Naaktslakken kruisen ons pad en hier en daar zitten kevers op blaadjes – zwarte soldaatjes en een dikke meikever. Hoog in een boom zit een zwavelzwam. En dichterbij op de hei koekoekt een koekoek.

De tocht gaat verder via een graspaadje door het ruige veld. Eén van de grassoorten herkennen we als reukgras. Sommige kinderen testen of deze halmen echt naar toffee smaken ...:

Ha, ja, dat smaakt naar meer! ... Zuring, ook lekker!

De groep splitst zich in kruidenverzamelaars en vogelaars. Maar een groene kikker viel bij iedereen in de smaak. Een buizerd schroeft op de thermiek hoog in de lucht, waar ook ooievaars zweven. We horen geel- en rietgors en zien een rode wouw. Terug op het eikenlaantje genieten achterblijvers nog even van de spectaculaire zang van de spotvogel!

Zaterdag 25 juni:

Ooievaars op de nesten en vogels op het Bronsbergermeer

Afsluiting van het jongevogelaarsseizoen: speurtocht via het populierenbosje naar het Bronsbergermeer.

Op een schaduwrijke plek eten we (vijf jonge vogelaars en twee begeleiders) heel prettig broodjes en fruitstokjes, nadat we aan de hand van opdrachten uitgebreid de gedragingen van broedende ooievaars bestudeerden.

Ook observeren we nauwgezet de vogels op het Bronsbergermeer.

Wat vooral opvalt is het leeftijdsverschil tussen ooievaarsjongen van verschillende nesten. De kleintjes worden door de ouders in de schaduw gehouden, de grotere jonge ooievaars doen vlieg oefeningen en kunnen haast niet wachten om de wereld te ontdekken.

Zaterdag 10 september 2022:

Struinen door de uiterwaarden van de Stokebrandsweerd

Het is onze eerste excursie van het schoolseizoen. Met acht kinderen struinen we langs een klompenpad en door de uiterwaarden naar de IJssel. Twee witte reigers staan doodstil met hun lange zwarte poten in het water om dan weer traag langs de oever te waden. De vraag waarom we witte reigers zilverreigers noemen en grijze reigers blauw blijft onbeantwoord. Een miezerregentje vergezelt ons; helaas zijn we niet geheel waterbestendig, zoals de wilde eenden, krakeenden en ganzen in de plas, die zichzelf elke dag weer van top tot teen invetten. We zien koolmezen, pimpelmezen, een tijffjaf, een zwarte kraai en langs de oever van de IJssel aalscholvers in de takken van een boom.

Een troep boerenwaluwen zwemt langs. Rond half elf keren we toch maar gauw weerom en zoeken een droge plek op de Kaardebol. Daar aangekomen was het een knus samenzitten onder grote groene parasols met eten en drinken en met het raden van vogelgeluiden uit het vogelgeluidenboek. En dan nodigt de beheerder van de vlinderkas ons uit om binnen in de warme kas weer op te drogen. Extra leuk is het om het laatste kwartier door te brengen bij de tropische vlinders in de vlinderkas!

Zaterdag 22 oktober:

Excursie naar ringstation Klarenbeek

We vertrekken met zeven enthousiaste kinderen naar Klarenbeek, het rings-tation van Steven de Bie. We worden daar door hem en Remke van Rijswijk opgewacht en krijgen te zien hoe vogels gevangen, gemeten, gewogen en geringd worden. Zo dichtbij een vogeltje mogen zien en aaien, dat is voor de kinderen, maar ook voor de begeleiders, een geweldige belevenis. Na een ochtend vol avontuur op het erf en nieuwe ervaringen rijker worden de kinderen opgehaald door hun ouders en bedanken wij Steven en Remke voor hun tijd en gastvrijheid

4.6. Goed kijken, hoor!

Zaterdag 12 november:

Speuren naar vogels langs de Berkel

Het doel van onze excursie is om bij Fort de Pol en de uiterwaarden van de IJssel met de telescoop naar trekvogels te speuren. Maar na een bericht van een ons onbekende beheerder over het niet mogen betreden van de uiterwaarden wijken we uit naar de Berkel. Vanaf de Warkense stuw gaan we met zeven kinderen op vogeltocht langs de Berkel.

Met behulp van de vogelgeluidenapp knopen we het hoge fluitje van de ijsvogel goed in de oren, want die wordt hier langs de Berkel regelmatig gezien. Die willen we niet missen! Maar nee, geen flits van een blauwe schicht die voorbijvliegt. Wel hier en daar een fanatieke mountainbiker die bellend of roepend van zich laat horen. We zien kraaien, meerkoeten, kokmeeuwen, waterhoentjes en zelfs even een dodaarsje dat snel onderduikt.

Na even rusten op een bankje in het bos nemen we elfenbankjes op boomstobben onder de loep. Bij Huize 't Velde spotten we merels en vinken, een vlucht duiven, een gaai en kraaien met eikels in hun snavel. Ook wij scharrelen er nog even rond tot het tijd is om de kinderen weer af te leveren bij de op de parkeerplaats wachtende ouders en opa.

4.7. Elfenbankjes.

4.8. Sporen van een wolf?

Zaterdag 10 december:

Vogeltocht bosgebied Suideras/Hackfort

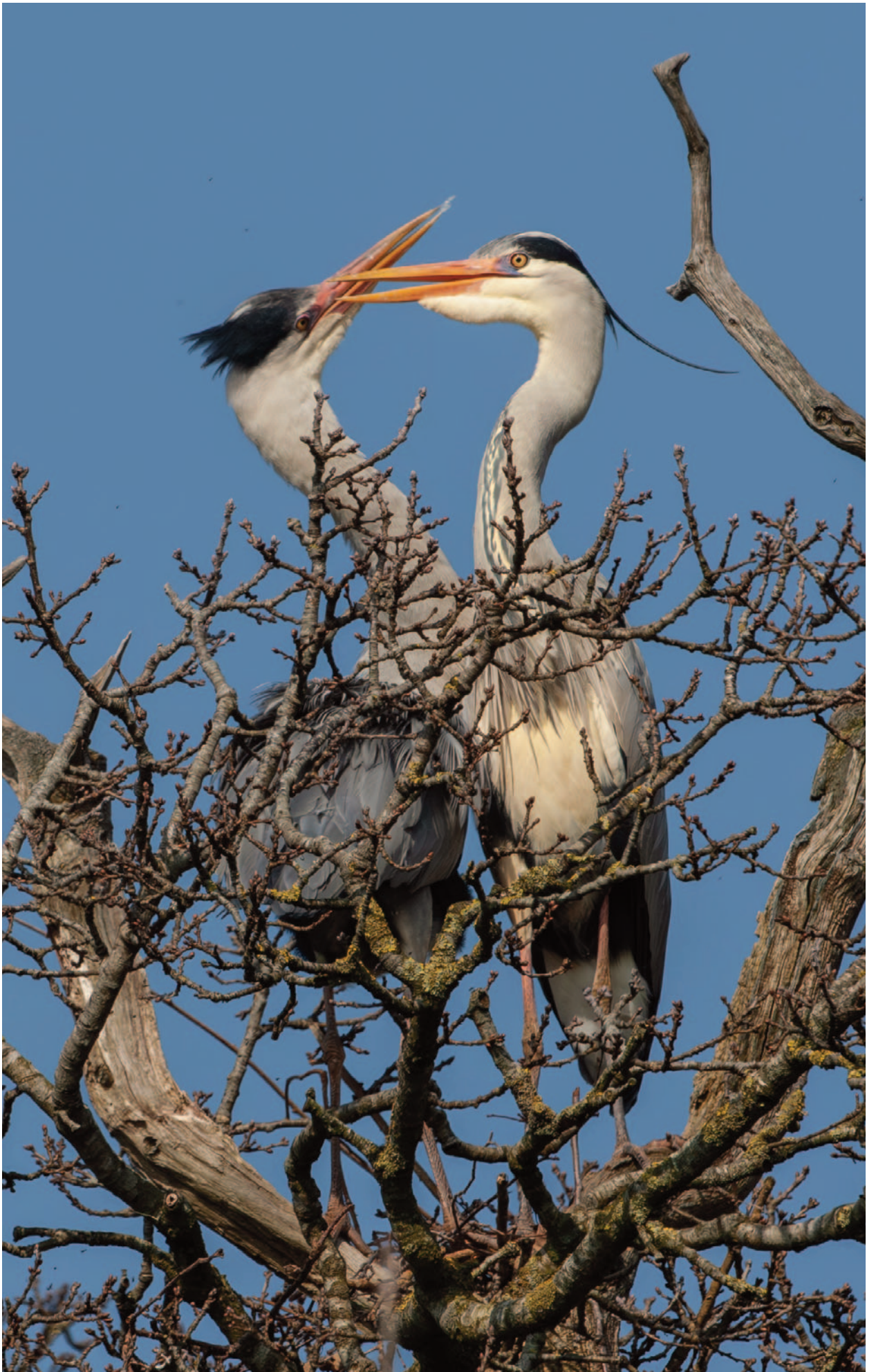
Eén van de begeleiders is al vroeg op pad om deze tocht voor te bereiden; op landgoed Hackfort zet zij wolvensporen uit. Deze ochtend zullen de begeleiders invullen met een spannend verhaal. We ontmoeten elkaar bij 't Ludger in Wichmond en vol verwachting, na het lezen van de eerste brief van de vijf, gaan we op pad. Het vroom hard die nacht; we vinden ijshaar en ijs op de waterplas maar natuurlijk ook diverse vogels. Van de wolf, naast voetstappen in het zand, geen spoor. Aangekomen bij de Rietberg drinken we warme chocolademelk en horen we dat de wolf daar ook nog niet gezien is. Gelukkig leven alle alpaca's nog; we hebben ze geteld en kunnen daarna met een gerust gevoel weer naar huis.

Jouck Iedema en Ellen Hochstenbach

Foto's: Florence Werkhoven, Ellen Hochstenbach en Jouck Iedema

foto: André Eijkenaar

5 Gebruik van een drone bij broedvogelonderzoek

In 2023 hebben we voor het eerst gebruik gemaakt van een drone om broedvogels op de daken te volgen. We kozen als proef een aantal daken van panden op de Mars. We gebruikten twee drones, de DJI Mavic mini en eenmaal de DJI Mavic mini 3. Voor deze drones is geen vliegbrevet nodig, omdat ze minder dan 205 gram wegen. Wel moeten ze geregistreerd zijn bij de RWD, Dienst Wegverkeer. De registratie moet jaarlijks verlengd worden. Daarnaast zijn er regels vastgelegd waar je wel of niet mag vliegen. Voor Zutphen en omgeving zijn enkele no-fly-zones vastgelegd. Er mag niet gevlogen worden bij hoogspanningsmasten, chemische industrie, de industriehavens en Natura 2000-gebieden. Voor het laatste kan wel een vergunning worden aangevraagd. Voor het project op de Mars geldt een maximale vlieghoogte van 30 meter.

5.1. De DJI Mavic mini

Werkwijze

Alvorens met de drone te vliegen kwamen de volgende drie vragen aan de orde:

- Hoe groot is het verstoringeffect op het broeden, het gedrag van de oudervogels en het gedrag van de juveniele vogels?
- Wat is de meerwaarde om de vogels met een drone te volgen?
- Hoe betrouwbaar zijn de resultaten die verkregen zijn door vliegen met een drone?

Van Gerjo Horsman heb ik een aantal vlieglessen gehad en uitleg over het bedienen van de drone, waardoor ik uiteindelijk zelfstandig van de drone gebruik kon maken. Ik heb dit eerste jaar alleen scholeksters en visdieven gevolgd. De meeuwen, zoals kleine mantelmeeuw, zijn niet in het project meegenomen.

De intensief gevolgde panden zijn de panden van Wilco, Repro Trajectum en IJsselzorg.

5.2. Onderzoeksgebied in De Mars met in rood de locaties waar we de drones gebruiken.

In de periode mei tot begin augustus heb ik ongeveer 20 vliegreuen gemaakt, waarbij zowel filmopnames en foto's zijn gemaakt van aanwezige visdieven en scholeksters. Tijdens het dronen kon ik vanaf de grond via een mobiele telefoon de beelden rechtstreeks bekijken. Het bleek best lastig de drone te bedienen zonder schade op te lopen en tegelijkertijd de beelden te bekijken.

Om verstoring te beperken en zicht op de drone te hebben heb ik ervoor gekozen om niet over de kolonie visdieven te vliegen maar vanaf de randen van de panden opnames van die delen van het dak te maken, waar de visdieven broeden. Het dronen gebeurde dan ook vanuit verschillende hoeken. Voordat de drone daadwerkelijk langs de randen vloog, liet ik de drone eerst een minuut op een afstand van 15 meter vliegen om te kijken hoe de vogels reageerden.

Thuis heb ik de beelden op de computer geanalyseerd. Door goed in te zoomen konden we broedende visdieven en scholeksters met rode en blauwe stippen markeren. Ter verduidelijking markeren we één visdief met een gele stip.

▲ 5.3. Broedende visdieven op het pand Wilco, 28-05-2023

◀ 5.4. Uitvergroting van de vorige foto met broedende visdief gemarkeerd met een gele stip.

Alle foto's met stippen vergeleken we om het totale aantal broedparen te bepalen. Wat betreft de jongen is het niet altijd mogelijk om vast te stellen wie bij wie hoort. Soms lukte dat wel, omdat er jongen bij een ouder zaten of voer kregen. Ook dit moest erg uitvergroot worden en doet afbreuk aan de kwaliteit van de foto's in dit artikel, maar de beleving dat je het op de computer ziet is dan weer geweldig.

◀ 5.5. Yes, twee jongen!

▲ 5.6. Eén visdief met jong en één met voer!

◀ 5.7. Drie juveniele visdieven

Om vast te stellen hoeveel jongen we uiteindelijk hebben gezien, werd de zelfde methode gebruikt als bij het vaststellen van het aantal broedparen visdieven. Voordeel hierbij was dat we de jongen in verschillende groeistadia aantroffen.

5.8. Jonge visdieven van verschillende leeftijden in verschillende kleeidstadia. Links met gele stip is een adulte visdief.

Tijdens het dronen op 18 juni 2023 werd toen we thuis de beelden bekeken nog een leuke waarneming gedaan. Er bleek zich een kleine plezier met jong op het dak te bevinden bij het bedrijf Wilco. Ik had de vogel vanaf de grond nog niet gehoord en gezien. (afb. 9)

5.9. Kleine plezier met jong op het dak van Wilco

Resultaten

Naast visdieven is ook gekeken naar scholeksters, maar met de drone zijn geen jongen gezien. Wel zagen we jongen vanaf de grond en bij paren die foerageergedrag en afleidingsgedrag vertoonden en felle aanvallen uitvoerden, zodat we konden concluderen dat er jongen zijn geweest. Op een pand werden tijdens het dronen wel twee scholekstereieren aangetroffen. Zie hiervoor het artikel van Ad Heuven over broedende scholekster op daken.

Tabel 1: Aantal broedparen visdieven en jongen d.m.v. dronen vastgelegd 2023.

Locatie	Aantal paren	Aantal jongen	Opmerking
Wilco	19	28	1 dood jong
Repro Trajectrum	8	6	
IJsselzorg	1	2	

Verstoring

Het valt niet te ontkennen dat er bij gebruik van een drone verstoring optreedt. Tijdens het naderen van de dakrand van het pand vlogen enkele visdieven soms even van het nest. Na circa één minuut kwamen ze terug. Andere vogels bleven gewoon zitten. In de jongenfase nam de verstoring in sommigen gevallen toe. Kwam een drone te dicht bij jongen dan voerden enkele visdieven aanvallen uit. Dit gebeurde in drie gevallen. De verstoring van jonge visdieven leek nihil. Dit had ook te maken met de afstand van de drone tot de jongen. De jongen zaten verspreid over het gehele dak en deels tegen de dakgoten waar bijvoorbeeld schaduw was.

Scholeksters voerden veel felle aanvallen op de drone uit als die richting het pand vloog. Echter, omdat we zo dicht mogelijk tegen de rand van het pand vlogen (30-40 cm) en de drone ongeveer 10 cm van de dakrand vloog werd de aanval beëindigd. Omdat we niet recht boven de kolonie wilden vliegen, kunnen we niet vergelijken hoe groot het verstoringseffect in dat geval zou zijn geweest.

De meerwaarde van het met een drone volgen van broedende visdieven is dat je uiteindelijk de daadwerkelijke broedparen kan volgen en vastleggen. Vooral in de beginperiode vlogen er meer visdieven dan er uiteindelijk gingen broeden. Ook kregen we een redelijk betrouwbaar beeld van het aantal jongen en het verloop ervan. Het laatste kleine jong werd nog gezien op 10 juli, terwijl toen een groot deel van de jongen al uitgevlogen was. Voor de scholekster is helaas geen duidelijke conclusie te trekken of het gebruik van een drone meerwaarde heeft.

Voor- en nadelen van het gebruik van een drone.

Het gebruik van een drone kost veel tijd. Denk aan het klaarzetten en aansluiten van apparatuur, het testen van de drone, de controle op veiligheid en het weer loskoppelen en inpakken om naar de volgende locatie te gaan. De tijdsduur om te kunnen dronen is relatief kort. Met drie volgeladen batterijen kunnen we ongeveer anderhalf uur vliegen. Voor drie panden is dat voldoende. Daarom hebben we ervoor gekozen om dit jaar niet meer panden te onderzoeken.

Het beoordelen van de beelden tijdens het vliegen verliep niet optimaal op het kleine scherm van een mobiele telefoon. Volgend jaar willen we het proberen met een tablet. Helaas kan de camera tijdens het filmen niet inzoomen, zodat de beelden thuis op de computer uitvergroot moeten worden.

Het voordeel van het gebruik van een drone is dat je een redelijk beeld krijgt van de aantallen broedparen en jongen en van de groeistadia van de jongen. Het is dus zeker de moeite waard om dit volgend jaar met de nodige aanpassingen voort te zetten om een nog completer beeld te krijgen.

Dank

Zonder tips, grondwaarnemingen van medevogelaars en beheerders van de panden was dit eerste project niet tot stand gekomen. Ik dank dan ook Margriet Heuvelink, Marije Kuiper, Ineke Blankesteijn en Ad van Heuven, die o.a. waarnemingen vanaf de grond hebben gedaan. Bruno Ens dank ik voor het telefoongesprek en de feedback. Speciale dank aan Gerjo Horsman waarvan ik de drone kon overnemen. Gerjo gaf mij vliegles, ging mee op pad en vloog een keer met zijn eigen drone mee om de verschillen in kwaliteit van de filmbeelden en foto's te vergelijken.

Rob van Swieten (rovansw@hotmail.com)

Geraadpleegde literatuur.

<https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/broedvogels-tellen-met-een-drone>

<https://ukrant.nl/vogels-tellen-vanuit-de-lucht-doe-je-zo/>

<https://www.sovon.nl/onderzoek/methoden-en-technieken/tellen-met-drones>

<https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/18613>

6 Broedende scholeksters op daken

Als u aan weidevogels denkt, denkt u waarschijnlijk niet meteen aan daken. Dat deed de scholekster vroeger ook niet. De scholekster is oorspronkelijk een vogel van het kustgebied. Geleidelijk aan zijn er scholeksters het binnenland ingegaan. Ook om te broeden. Een volgende aanpassing is broeden op daken. Andere weidevogels als kieviten en grutto's zijn nestvlinders en hun pullen moeten als ze uit het ei zijn de weide (wijde) wereld in om zelf voedsel te zoeken. Dan heb je op een dak niet zoveel te zoeken. Scholeksterouders verzorgen hun pullen wel met voedsel en daarom kunnen ze op een voedselarm dak broeden. Daar zijn de pullen ook veilig voor de meeste grondpredatoren.

Sedert een paar jaar monitort een aantal leden van de vogelwerkgroep de ontwikkelingen rondom dakbroedende scholeksters. Dit zijn Fons Roording, Rob van Swieten, Margriet Heuvelink, Marije Kuiper, Ineke Blankesteijn en Ad van Heuven. Ons werkgebied beslaat met name Zutphen en Warnsveld, inclusief bedrijventerrein De Mars.

Bij onze tochtjes langs de daken met scholeksters komen we ook visdieven, kleine plevieren en meeuwen, zoals kleine en grote mantelmeeuw en geelpootmeeuw, tegen. Met uitzondering van de scholekster worden de overige dakbroeders niet tot de weidevogels gerekend.

Ons werk blijft hoofdzakelijk beperkt tot kijken en registreren. Bij het vaststellen van eventuele (broed)paren wordt gekeken naar baltsgedrag, afleidingsgedrag, foerageergedrag van de ouders, nestvondsten, de aanwezigheid van pullen en het aantal keren dat paren worden waargenomen binnen de datumgrenzen van de BMP-methode. De pullen lopen een aantal risico's op het dak. Denk hierbij aan veel zon, vliegende predatoren en de opening van regenpijpen waar ze in kunnen vallen. Tegen deze risico's zouden we wel wat kunnen doen. Helaas, de meeste eigenaren van panden met broedende vogels willen niet dat je op hun dak komt. Hier kunnen allerlei redenen voor zijn, die we hebben te respecteren.

Rob gaat met een drone kijken en verzamelt daarmee gegevens over de pullen. Fons doet waarnemingen met vliegvlugge pullen op de grond. Ook verkrijgen we gegevens over broedgevallen van de beheerders van de gebouwen. Soms weten we zeker dat er pullen zijn doordat we voedselvluichten zien, maar weten we niet om hoeveel pullen het gaat.

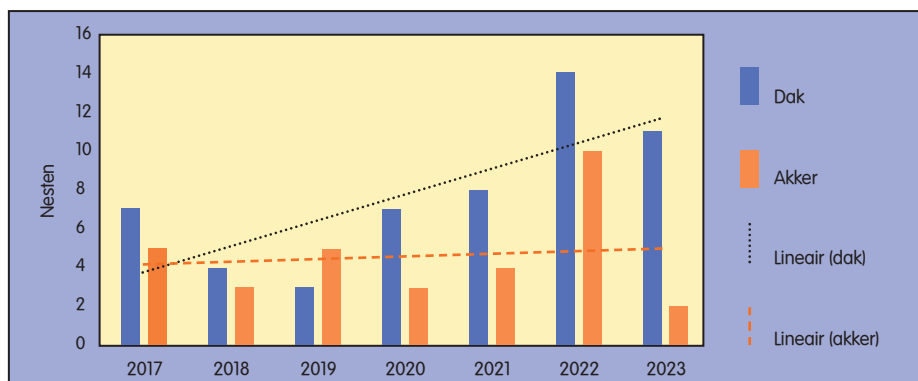
Met de nodige voorzichtigheid, die je altijd moet betrachten bij het interpreteren van grafieken, zou je kunnen concluderen dat het aantal nesten op daken toeneemt. Een conclusie over het aantal nesten op de akkers is lastiger, omdat het aantal bezochte hectares is toegenomen. De trend is in ieder geval niet positief.

Resultaten 2023

Locatie	Wijk	Aantal	Geringd	Overige opmerkingen
De Kaardebol	Waterkwartier	3	1	
Schmidt Medica	Waterkwartier	2	1	
De Waarden 236	Zuidwijken	3	1	
Gronfa	De Revelhorst	3	3	
Autobedrijf Revelhorst	De Revelhorst	3	3	
Jama (Hekkehorst)	De Revelhorst	onbekend		
Compaan College	De Mars	onbekend		
Wijnhofstraat	Noordveen	onbekend		
Van Drinenstraat	Noordveen	onbekend		
Flat tegenover brandweer	Waterkwartier	onbekend		
Jumbo Leesten	Leesten	onbekend		
Schippershuis	De Revelhorst	onbekend		
AH Warnsveld	Warnsveld	2		In verkeer omgekomen
Korfbalvereniging KVZ	Waterkwartier	2		Gepredeerd door steenmarter
Aventus College	Centrum	3	0	
Wilco	De Mars	onbekend	0	Visdief: 29 juvenielen Kleine plevier: 1 pul
Trajectum	De Mars	0 (3 ei)		Visdief: 5 juvenielen
Qlip	De Mars	1 (+)	0	
Veld bij Loxam Rental	De Mars	3	0	
Dak van Loxam Rental	De Mars	onbekend		
Oude pand Liander	De Mars	onbekend		
IJsselzorg	De Mars	1 (+)	0	Visdief: 2 juvenielen

(+) = Er zijn zeker pullen, maar het aantal is onbekend.

Trend 2017-2023

Dak: Bebouwde kom in Zutphen (uitgezonderd de Mars) en Warnsveld

Akker: akkers in ons werkgebied. Omvang in 2017: 153 ha. Omvang in 2023: 422 ha.

Bron: Weidevogelbescherming rond Zutphen 2022 en persoonlijke mededeling van Fons Roording

6.1 Scholekster op het dak

6.2. Jonge scholekster heeft het dak op De Mars inmiddels verlaten

6.3. Visdief op de uitkijk op De Mars

Ad van Heuven
Foto's: Rob van Swieten

7 Meetnet Urbane Soorten (MUS) 2012-2023

De stads- en dorpsvogeltelling Meetnet Urbane Soorten van Sovon is de afgelopen jaren door een groep trouwe tellers van de vogelwerkgroep uitgevoerd. We tellen niet alleen de mussen, maar alle vogels! Vanaf de start van deze telling in 2007 telden we onregelmatig en niet alle postcodegebieden, maar vanaf 2012 zijn in alle postcodegebieden (7201 t/m 7207) jaarlijks alle drie de telrondes gehouden op enkele tellingen na. Alle reden dus om nu terug te blikken op ruim tien jaar MUS in Zutphen. In deze bijdrage hoop ik duidelijk te maken hoe belangrijk deze vogeltelling is en dat het belang alleen maar toeneemt.

De MUS-telling wordt samen met de broedvogeltellingen gebruikt voor natuurbeleid, natuurbeheer en beschermingsdoeleinden. Er is een Stadsvogelindicator ontwikkeld, die o.a. gebruikt wordt bij het groenbeheer in de gemeente. Een stadsvogelindicator geeft weer hoeveel vogels van een bepaalde vogelgemeenschap zijn te verwachten op een bepaalde plek in de stad. Zo'n vogelgemeenschap deelt dezelfde nestkeuze en/of broedbiotoop. Deze gemeenschap wordt een stadsvogelgilde genoemd. En die gildes passen bij de diverse wijktypes, die een stad kenmerken.

Kernmerken van het telgebied Zutphen zijn:

- de historische binnenstad met oude gebouwen, kerken, binnenplaatsen en oud groen
- naoorlogse bouw, arbeidershuizen, geen voortuinen, weinig bomen en slecht geïsoleerd
- jaren 70-rijtjeshuizen, dicht bebouwd met kleine tuinen met meer openbaar gemeentegroen
- nieuwe woonwijken met duurzame bebouwing en nog weinig groen
- waterpartijen, singels en vijvers + de IJssel en de Berkel
- kassen en bedrijventerreinen
- parkachtig terreinen, kerkhoven, ijsbaan

Onze tellingen worden vergeleken met wat er op een bepaalde plek verwacht kan worden volgens de stadsvogelindicator. Er kan dan onderzocht worden welke ontwikkelingen deze verschillen kunnen verklaren. De afgelopen jaren zijn we bijvoorbeeld massaal huizen gaan isoleren en renoveren. Niet alleen vleermuizen zijn hier de dupe van geworden, ook huismussen en gierzwaluwen. Nestgelegenheid moet dus vervangen worden en liefst ook uitgebreid (Wet Natuurbescherming). Verruigde stukken terrein zijn nieuwe woonwijken geworden, waar jong groen zich nog moet ontwikkelen.

Gelukkig bouwen we steeds meer natuurinclusief met nestelmogelijkheden voor bovengenoemde vogels en vleermuizen. Niet alleen het inmettelen van speciale nestkasten is van belang, ook de voedselvoorziening moet op orde komen, bijvoorbeeld door groenontwikkeling rond de huizen met meer inheemse planten, struiken en bomen. Al deze maatregelen leiden hopelijk tot een betere leefomgeving voor de vogels die er thuishoren. Als het goed is zien wij de resultaten terug in onze MUS-telling! Dat wil zeggen: als we de vogels er lekker laten zitten. In de Romeinse tijd en de middeleeuwen hielpen de mensen vogels als duiven en spreeuwen ook aan nestgelegenheid, maar de duiventillen en spreeuwenpotten van toen werden geplaatst voor culinaire doeleinden. Dat doen wij niet. Wij genieten vooral van hun aanwezigheid!

Veel meer over de MUS-telling en het belang ervan is te vinden op de Sovon-website. Het inspireert om met een andere blik naar je woonomgeving te kijken en mee te denken hoe je bij kan dragen aan een betere leefomgeving voor vogels. Meehelpen met de MUS-telling...? Graag!

Resultaten

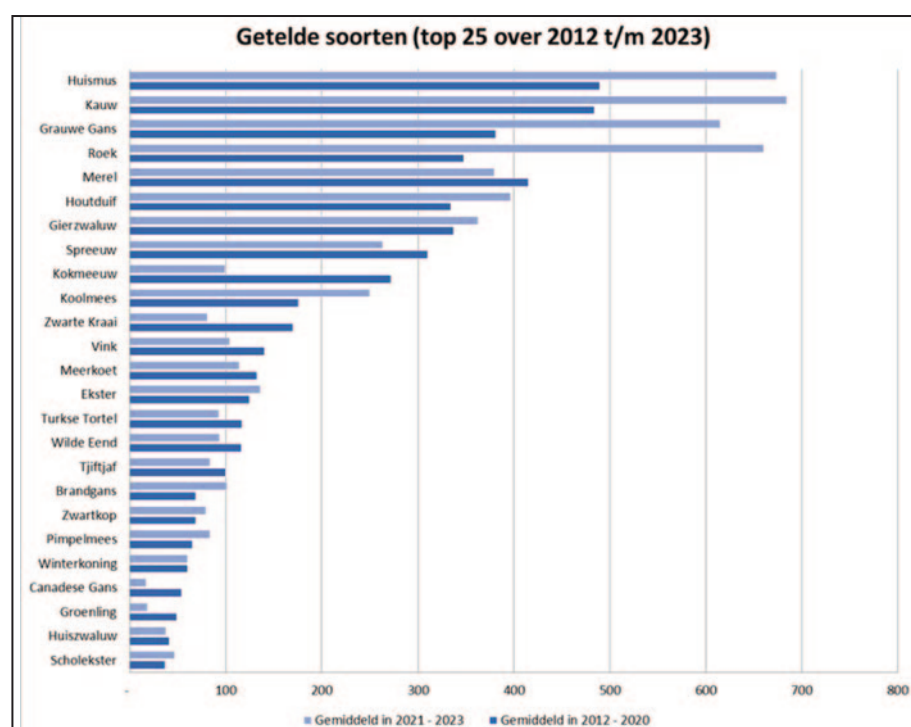
Zoals in het decembernummer van Sovon te lezen is, is er nog steeds een sterkere afname dan toename van de broedvogels in de stad. In bijgaande grafieken is de stand van de vogels in Zutphen af te lezen. De lichtgekleurde lijnen geven het gemiddelde van de afgelopen drie jaren (2021-2023) weer; de donkergekleurde lijnen de periode daarvoor (2012-2020).

Onze top 10 komt zo'n beetje overeen met de landelijke top 10, de grauwe gans en de roek zien wij meer dan het landelijk gemiddelde.

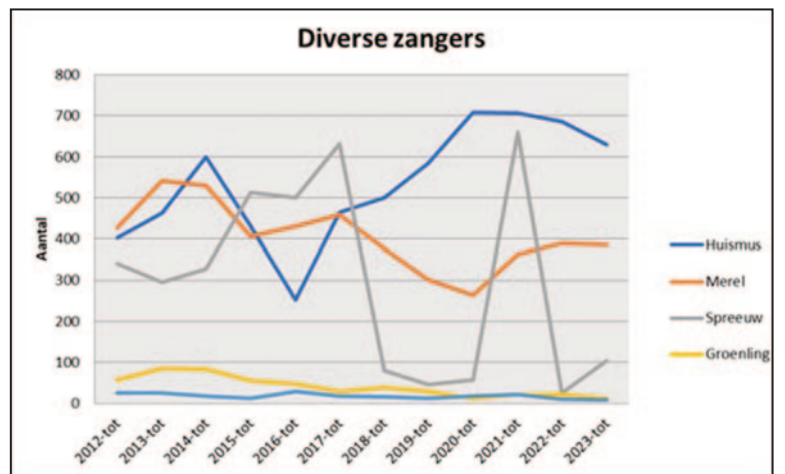
De huismus stabiliseert en krabbelt de laatste twee jaar zelfs op. Dit komt overeen met landelijk. 2024 is uitgeroepen tot het Jaar van de huismus, omdat deze soort het erg zwaar te verduren heeft (gehad). Deze wordt in het stedelijk gebied bedreigd, maar ook in de veranderende, intensiever onderhouden agrarische omgeving. Het lichte herstel stemt hoopvol, maar hoe dat precies komt, moet nog nader uitgezocht worden.

Ook gierzwaluw en huiszwaluw zijn stabiel gebleven en de kauwen en roeken nemen weer toe. Merel, spreeuw en groenling blijven dalen en dat geldt eigenlijk voor alle vogels die in struikgewas en struweel zitten. Dan blijkt hoe belangrijk geschikte groenvoorziening in stedelijk gebied is: geen nette aangeharkte perken, maar meer inheemse beplanting met bessen, zaaddozen en stekels. Afgelopen jaar was het Jaar van de scholekster, die staat op nr. 25 en is iets meer geteld.

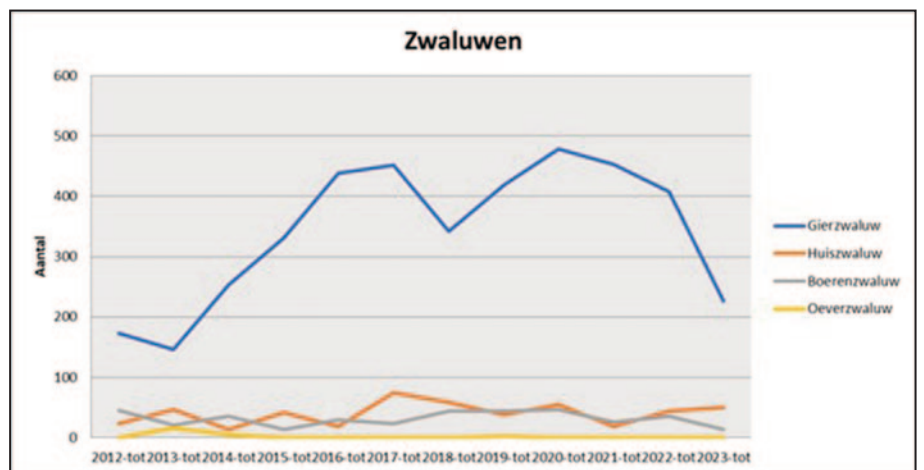
Greetje Panneman

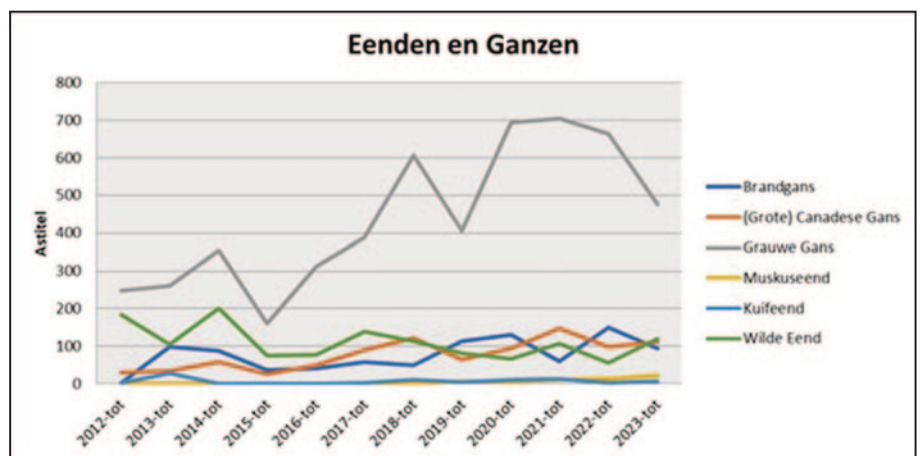
Figuur 7.1. Top 25 getelde soorten

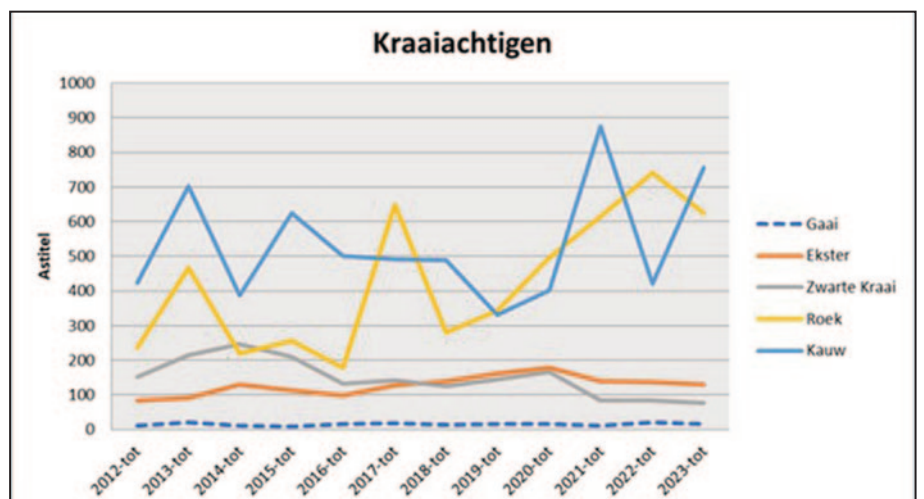
Figuur 7.2. Diverse zangers

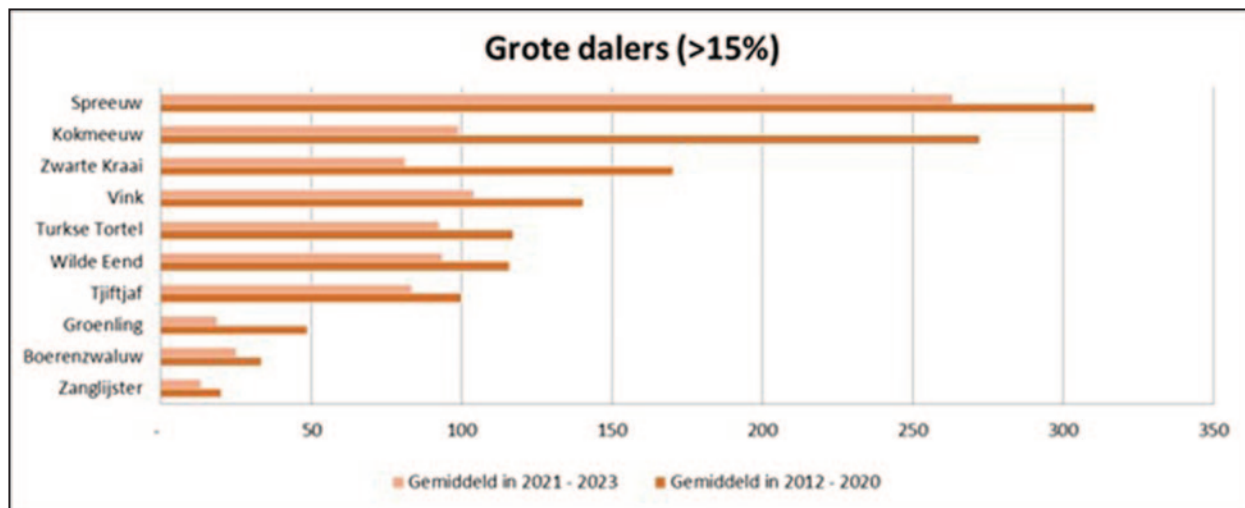
Figuur 7.3. Zwaluwen

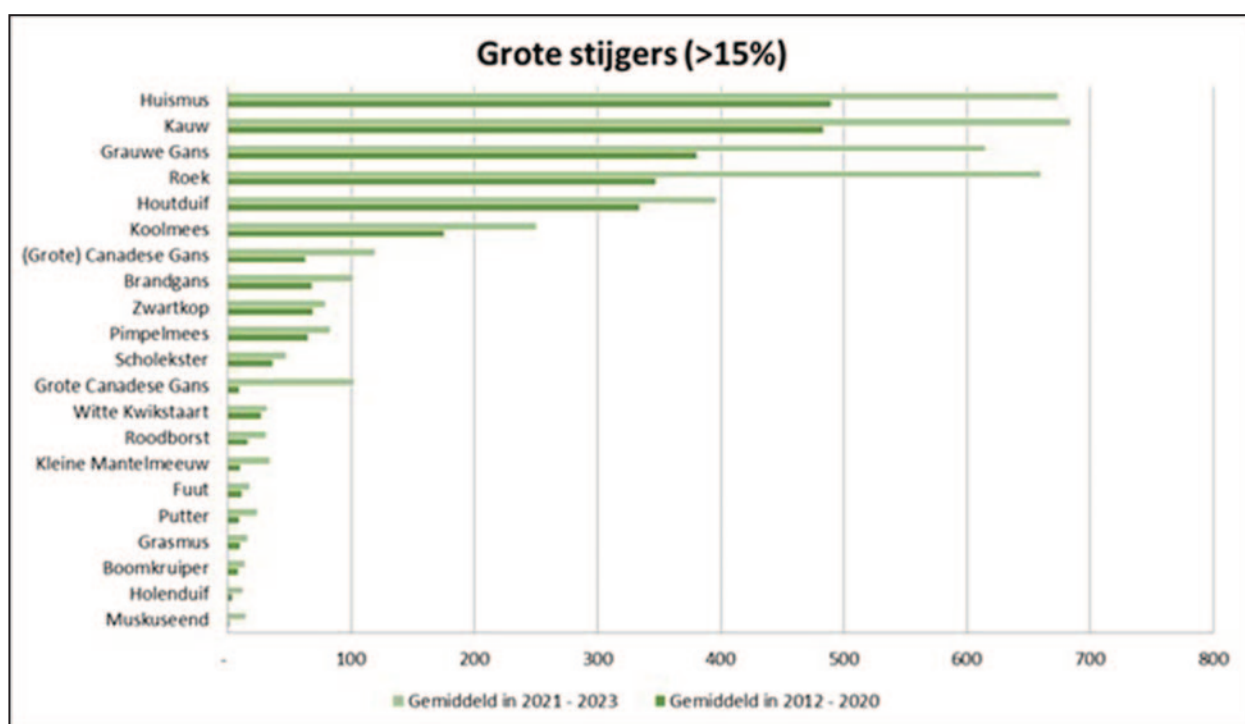
Figuur 7.4. Eenden en ganzen

Figuur 7.5. Kraaiachtigen

Figuur 7.6. Grote dalers

Figuur 7.7. Grote stijgers

De vindingrijkheid van vogels is groot. En zich aanpassen aan veranderende omstandigheden in stedelijk gebied is de meeste vogelsoorten wel toevertrouwd. Virussen (bijvoorbeeld Usutu en vogelgriep) blijken hardnekkig, helaas. En de mens kan ook een hoop schade toebrengen, maar met een beetje goede wil en enthousiasme van ons als vrijwilliger en de kennis van de professionals kunnen we ervoor zorgen dat de vogels, die thuishoren in onze wijken en buurten, terugkomen en er blijven!

Daarom doe ik ook een oproep voor MUS-tellers! Onze telgroep wordt weer kleiner en de kans bestaat dat Zutphen niet meer helemaal geteld gaat worden. Dat zou erg spijtig zijn, juist omdat het belang van deze telling zo groot is!

Als je belangstelling hebt, of gewoon een keer een telronde wil meelopen, meld je dan bij het secretariaat of bij ondergetekende. Er zijn ervaren tellers en die vinden het leuk om een minder ervaren teller mee te nemen. Twee horen en zien meer dan één en het is gezellig en leerzaam!

Namens de vaste MUS-club,
Greetje Panneman, MUS-coördinator

Deze brievenbus in MUS-gebied De Hoven bleek de nestplaats van een koolmezenfamilie te zijn. Gelukkig was de klep dichtgeplakt.

8 Vogelringgroep IJsselvallei

In 2023 hebben 20 zangvogelringers uit de regio Stedendriehoek en Achterhoek-West zich verenigd in de stichting Vogelringgroep IJsselvallei om gezamenlijk bij te dragen aan het vogelringonderzoek in Nederland ter vergroting van de wetenschappelijke kennis van in het wild levende vogels en hun habitat. Naast de eigen ringactiviteiten van elke ringer (zoals CES-, RingMUS- en nestkastprojecten) willen we juist meer gaan werken in groepsverband en gezamenlijke projecten oprichten of uitbreiden.

Naast het ringen van vogels werken wij ook mee aan het zogenoemde zoönose-onderzoek. Dit is onderzoek naar virussen en infectieziektes onder vogels en de verspreiding hiervan, zoals vogelgriep, Usutu- en Westnijlvirus. Dit onderzoek wordt gecoördineerd door het Vogeltrekstation in samenwerking met Erasmus Medisch Centrum (EMC). Wij nemen bloedmonsters van de door ons gevangen vogels, verzamelen teken, nemen keel- en cloacaswaps en sturen dit vervolgens op naar het EMC.

Neem eens een kijkje op onze website www.vrgijsselvallei.nl met informatie over onze werkzaamheden. We delen daar onze jaarverslagen en zelfgemaakte foto's.

Anne Buijtenhek

Ringverslag Eefde 2023

Het RingMUS-project in mijn tuin in Eefde is één van de projecten van Vogelringgroep IJsselvallei. RingMUS gaat net als de MUS-tellingen over Urbane Soorten. Eefde is urbaan genoeg om hier een RingMUS-project te kunnen doen. Met 34 meter net ongeveer elke 14 dagen 6 uur vangen zonder het afspelen van vogelgeluiden als lokmiddel. Voeren mag wel. In 2023 is het 20 keer gelukt om te ringen. Werk en vaak slecht weer maakten dat er maar weinig vangdagen waren. Net als vorig jaar kon er in december slechts één keer worden gevangen, wat jammer is, want juist dan is het druk met vogels in de tuin!

Zoals elk jaar heb ik voornamelijk kool- en pimpelmezen gevangen. Van de 236 nieuw gevangen vogels was 26% koolmees en 35% pimpelmees. In totaal heb ik 18 soorten gevangen, waaronder twee nieuwe baansoorten: een vuurgoudhaan en een grasmus. De terugvangsten waren op één na eigen vogels, en die ene kwam van slechts vijf kilometer verderop. Maar ook een eigen vogel terugvangen kan speciaal zijn:

pimpelmees BE23745, geringd 2 januari 2019, geboren in 2018, in 2022 één keer teruggevangen, vloog op 27 april 2023 weer in het net. En zwartkop BE24943 (man), geringd als volwassen vogel op 1 mei 2022, kwam na bijna precies een jaar weer terug in de tuin.
Dit jaar is voor het eerst bij door mij bemonsterde merels het Usutuvirus aangetroffen, één keer in augustus en één keer in september.

Remke van Rijswijk

8.1. Deze staartmees heeft zijn ring al om
8.2. Nieuwe soort: vuurgoudhaan!
8.3 Geringde groenling

Ringvangsten VRS Eefde 2022			
	nieuw geringd	terug-vangst	totaal
boomklever	3		3
ekster	1		1
goudhaan	1		1
grasmus	1		1
glanskop		2	2
groenling	13		13
grote bonte specht	2		2
heggemus	1	4	5
koolmees	61	47	108
merel	13	3	16
pimpelmees	82	47	129
roodborst	20	4	24
staartmees	15	2	17
tijftjaf	2		2
vink	12	2	14
vuurgoudhaan	1		1
winterkoning	1	2	3
zanglijster		1	1
zwartkop	7	1	8
totaal	236	113	349

9 Excursiecommissie 2023

De excursies en het VWG-café in 2023

Voorafgaand aan de excursies in de wintermaanden, organiseren we altijd een café waarin o.a. de komende excursie belicht wordt. Natuurlijk is er gedurende het café tijd om anderen te spreken en niet te vergeten: de quiz...

Op zaterdag 7 januari begon het jaar met een nieuwjaarsexcursie bij 't Joppe. Niet te vroeg en gewoon gezellig met als afsluiter een kop chocolademelk getraceerd door de VWG Zutphen.

Op zaterdag 18 februari vond de excursie naar Arkemheen plaats. Ondanks de slechte weersvoorspelling was het zeker een geslaagde excursie. Met o.a. veel smienten, brandganzen, kuifeenden en kemphanen. Zaterdag 18 maart gingen we naar het Korenburgerveen. Aangezien we veel aanmeldingen hadden en het gebied zich er prima voor leent, besloten we de groep in tweeën te splitsen en door één groep de wandeling in tegenovergestelde richting te laten maken. Zie hiervoor verslag.

Zondag 16 april: Reevediep. Dit keer een fietsexcursie. We spraken af op de parkeerplaats van het Reevediep. Het was een geweldig mooie dag met erg leuke waarnemingen. We fietsten ongeveer 24 km en zagen o.a. de rosse stekelstaart en baardmannen.

Vrijdag 2 juni begon ons weekend Weerribben. Met z'n allen naar camping De Kluff. De een in het hotel, de ander in een trekkershut, weer anderen met eigen camper of tent. Zie voor details hiervoor het verslag.

Op donderdagavond 29 juni gingen we met twee groepen naar Rijnstrangen. Vanuit Aerdt gingen we met een trekpontje richting Kleine Gelderse Waard. Hier liggen sinds 2022 grote vloten voor visdieven, die goed bezet waren. Met de auto's gingen we vervolgens richting Jezuitenwaay waar een hele rij nestvlotjes was aangelegd voor zwarte sterns. We zagen twee zeearenden rustig in een boom zitten, zodat we ze prima konden waarnemen. Een bruine kiekendief scheerde over de rietvelden en grote zilvereigers zochten een slaapplek in de wilgen.

In de maanden juli en augustus organiseren we geen excursies in verband met de vakantietijd.

Zaterdag 23 september: excursie De Berkel. Er waren negen deelnemers. De wandeling voerde van huize 't Velde naar landhuis De Velhorst, zo'n zeven à acht kilometer. Frank en Pieter hadden de organisatie in

handen en hadden hun auto's bij landhuis De Velhorst geparkeerd en waren met de fiets teruggereden, zodat aan het einde van de wandeling teruggereden kon worden naar het startpunt. Voor meer details zie volledig verslag van deze excursie.

Zondag 29 oktober: Pier IJmuiden. Op de zaterdagavond ging de zuidpier dicht. Er werd windkracht 6 verwacht. Helaas moesten we deze excursie cancellen.

Zondag 18 november: Engbertsdijkerven. Helaas was het weer op deze dag niet echt optimaal. Het was heel bewolkt en regenachtig. We ontdekten dat het gebied echt heel erg de moeite waard is. Deze gaan we zeker op een ander moment nog eens herhalen. Wel zagen we toendrarietganzen.

Bovenstaande belevingen werden mogelijk gemaakt door de excursiecommissie, welke bestaat uit: Frank van den Haak, Hélène Assenberg, Pieter Hoefsloot, Florence Werkhoven en Henny Albers,

Florence Werkhoven en Henny Albers

Verslag excursie Korenburgerveen, zaterdag 18 maart 2023

Ondanks dat we een maximum aantal deelnemers hadden afgesproken van 16 personen werden het er uiteindelijk 29. Aangezien het gebied zich er goed voor leent om te splitsen, besloten we de hulp in te roepen van Florence en Marjon. Op die manier konden we prima in twee groepen lopen.

We waren omstreeks 9:00 uur op de parkeerplaats aan de Arrisveldweg. Die parkeerplaats is groot genoeg om alle auto's te parkeren. Op de parkeerplaats al hoorden we een appelvink, een goed begin

Het eerste stuk ging erg langzaam doordat er zoveel te zien was. Van tijd tot tijd wist je niet waar je het eerst moest kijken. Geweldig! Het weer liet niets te wensen over. Het was niet koud. Het zonnetje kwam erdoor en er werden steeds meer laagjes in de rugzak gestopt.

Het Korenburgerveen is niet te doorkruisen maar geeft voldoende ruimte aan mens en dier. We konden de kraanvogels goed zien, zij het van gepaste afstand.

Na een poosje vonden we een plekje voor een rustpauze en kwamen natuurlijk de koffie/thee en broodjes uit de tas. De wandeling was ongeveer 12 km en om 15:00 uur vertrokken we weer richting Zutphen.

1. Boomklever	19. Staartmees	37. Knobbelzwaan
2. Pimpelmees	20. Koolmees	38. Kievit
3. Vink	21. Roodborstappuut	39. Grote Lijster
4. Appelvink	22. Blauwe reiger	40. Raaf
5. Winterkoning	23. Geelgors	41. Kokmeeuw
6. Zwarte kraai	24. Kramsvogel	42. Ekster
7. Roodborst	25. Zanglijster	43. Huismus
8. Houtduif	26. Meerkoet	44. Boomleeuwerik
9. Merel	27. Holenduif	45. Grote zilverreiger
10. Gaai	28. Fazant	46. Putter
11. Heggenmus	29. Boomkruiper	47. Kuifeend
12. Spreeuw	30. Rode wouw	48. Wilde eend
13. Witte kwikstaart	31. Buizerd	49. Canadese gans
14. Tjiftjaf	32. Groene specht	50. Dodaars
15. Sperwer	33. Grauwe gans	51. Krakeend
16. Grote bonte specht	34. Witgat	52. Wintertaling
17. Kauw	35. Kleine bonte specht	53. Graspieper
18. Torenvalk	36. Kramsvogel	54. Zwarte roodstaart

9.1. Staaftmees

9.2. Staaftmees

9.3. Kraanvogel

9.4. In het Korenburgerveen

9.5. Daar boven zit iets!

Florence Werkhoven en Henny Albers

Enkele reacties van deelnemers.
Dit is waar wij het voor doen!

Wat een prachtige wandeling, veel gezien
behalve de vogels een mooie ontluikende
natuur. Blij dat ik erbij was.

Ik wil jullie graag bedanken voor
de fijne dag vandaag.

Super dat ik mee kon.

Ik heb er erg van genoten.

Weekend Weerribben 2-4 juni 2023

Het begon goed, want het weer op vrijdag 2 juni was heerlijk. We verzamelden ons op de camping De Kluft in Ossenzijl. Eenieder kon zijn/haar overnachting boeken naar eigen wens. Zo is er overnacht in hotel, trekkershut, camper, tent en buiten de camping. Nadat iedereen zich had geïnstalleerd werden de picknicktafels bij elkaar gezet en konden we mooi bij elkaar zitten. Er kwamen een paar heerlijke maaltijdsoepen van Astrid op tafel, een uitstekende bodem voor de eerste activiteit: een wandeling vanaf camping De Kluft. Dit was het zogenaamde Natuurpad van ongeveer 3,5 km. Tijdens de wandeling werden diverse mooie waarnemingen gedaan. Onder andere een ree, een man bruine kiekendief en een wulp lieten zich erg mooi bekijken. Pieter had orchideeën beloofd en gelukkig hebben we die ook gezien, hoewel het aantal toch nog wat tegenviel door het koude en natte voorjaar. Ook zonnedauw, veenmos, Spaanse ruiter en veenpluis liet zich bewonderen.

De volgende dag stonden we om 5 uur op om een vaartocht met een fluisterboot door de Weerribben te maken. Er waren drie fluisterboten voor zes personen zodat we met ons achttien plek hadden. Pieter, Frank en Edgar boden zich aan als kapitein om de groep door dit prachtige natuurgebied te navigeren. Tijdens de vaartocht van 13 kilometer deden we prachtige waarnemingen. Vooral de vele soorten rietvogels als rietzanger, kleine karekiet, rietgors en snor en enkele wielewalen lieten zich mooi bekijken. Ook een bruine kiekendief werd al jagend waargenomen.

De batterijen van de fluisterboot gaan minimaal vijf uur mee. We gokten of we de vaartocht konden volbrengen, want we waren in vier uur tijd weinig opgeschoten door het vele stilliggen. Gelukkig hadden we stroom genoeg en waren we rond 12 uur weer terug. Ellen en Marion hadden voor de lunch heerlijke curries en salades gemaakt, waarvan we goed hebben gegeten. Tijdens de lunch lieten de zangvogels op de camping goed van zich horen, zoals spotvogel, gekraagde roodstaart en goudvink.

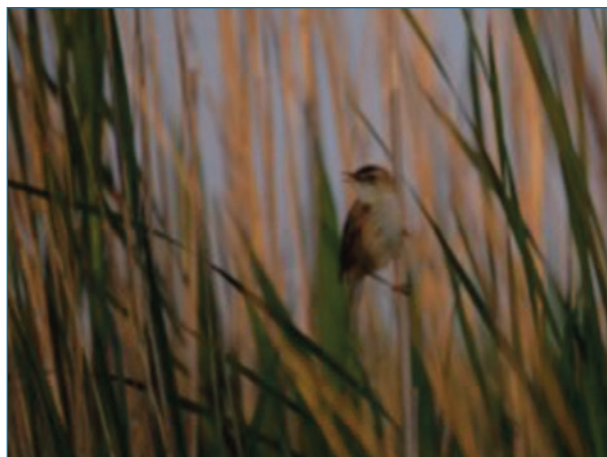
In de middag bezochten we vogelkijkhut De Auken nabij Giethoorn. Vanuit de hut werd de reigerkolonie bewonderd met purperreiger, grote zilverreiger, blauwe reiger en koereiger. Tussen de reigers werden ook broedende lepelaars gezien. We waren met een vrij grote groep mensen en de vogelkijkhut bleek erg vol te zijn. Door de groep in tweeën te splitsen is dit probleem opgelost.

De dag werd afgesloten met een bezoek aan een plas nabij de Rietweg, vanwaar we aan weerszijden van de weg een aantal plassen konden overzien.

◀ 9.6. Fluisterboot in aantocht

▼ 9.7. Rietzanger

Hier lieten zich zwarte stern, witgat, zomertaling, casarca, grutto, oeverzwaluw en een koekoek mooi bekijken. De prachtige zonnige dag werd afgesloten met een broodmaaltijd, waarna iedereen al snel onder zeil ging. Pieter maakte met Adinda nog een avondwandeling. Had hij beter niet kunnen doen, want hierbij verloor hij zijn autosleutel.

De volgende ochtend was iedereen wederom vroeg in de veren. Frank nam hierbij de groep op sleeptouw. We zetten het vogelweekend voort in het Voorsterbos. Dit bleek een prachtig gevarieerd loofbos te zijn.

Ondanks de rijkdom van het bos en de aanwezigheid van vele zangvogels zagen we door het vele groene loof weinig vogels. Gelukkig waren we getuige van enkele speelse boommarters die zich uitstekend en van dichtbij lieten bekijken. Dat maakte de ochtend in ieder geval goed.

De excursie werd vervolgens vervolgd door een bezoek aan de dijk bij het Zwarte Water. Hier werden langs de dijk diverse grote karekieten gehoord en gezien. Gelukkig maar, want die hadden we beloofd. Bij een plas in de polder deden we ook nog leuke waarnemingen, waarna we het vogelweekend afsloten met een etentje bij Restaurant Bij Sem in Oldemarkt.

Pieter Hoefsloot en Frank van der Haak

9.8. Fluisterboot verdwijnt in de verte

9.9. Lepelaars

Zondag 24 september excursie De Berkel

Om 9 uur verzamelden we bij Huize 't Velde. We waren met 9 deelnemers. De dag begon met uitstekend weer, half bewolkt en redelijk zonnig en een graadje of 18 à 20. De wandeling voerde van Huize 't Velde naar landhuis De Velhorst, waarbij de loop van de Berkel werd gevolgd. De totale lengte van de wandeling bedroeg 7 à 8 km. Frank en Pieter waren gids. Zij hadden hun auto's bij landhuis De Velhorst geparkeerd en waren met de fiets teruggereeden, zodat we aan het einde van de wandeling met de auto terug konden naar het startpunt.

De excursie begon met piepjes van mezen, boomkruiper en boomklever. Lastig die mezen. Gelukkig biedt een app met vogelgeluiden uitkomst bij twijfel. De roodborst liet zich goed horen. Langs de Berkel werd op een prikkeldraad in een weiland een groep boerenzwaluwen ontdekt. Deze hadden hier de nacht doorgebracht en zaten nog op te warmen in de zon. Vervolgens werden de nodige staart-mezen en tijtjaffens gezien en gehoord en ook een groepje nijlganzen en grauwe ganzen. IJsvogels werden gesignaleerd bij de Warkense Stuw. Gelukkig maar, want die hadden we beloofd. Ook bij de stuw werden straatmezen, een aalscholver, meerkoeten en waterhoentjes gespot.

Pieter heeft bij Arcadis gewerkt en hij vertelde dat nog niet zo lang gelden de loop van de Berkel is gereconstrueerd. Dit was door een collega van hem in opdracht van het Waterschap Rijn en IJssel begeleid. Heel mooi dat natuur door mensen kan worden gemaakt en hersteld; want een bochtige meanderende Berkel is toch heel wat fraaier dan een rechtgetrokken beek. Landschappelijk gezien is de Berkel nu weer

een stuk aantrekkelijker dan tot voor kort het geval was. Bij het rechtekken of normaliseren van een beek wordt de totale lengte van een beek fors ingekort, terwijl het verval gelijk blijft. Dit heeft tot gevolg dat het water veel harder gaat stromen en er kans op erosie is. Om de stroomsnelheid te verminderen zijn in de Berkel stuwen geplaatst. En die stuwen bleken weer obstakels voor trekkende vissen te zijn. Ook hierop is wat verzonnen. De vispassage bij Warken is daar een mooi voorbeeld van. Deze vistrap neemt de functie van een stuw over; maar geeft vissen de mogelijkheid om tegen de trap op te zwemmen. Bij elke trede in de vistrap wordt 10 cm verval opgevangen. Hierdoor kunnen trekvisen van en naar de paaiplassen zwemmen.

De wandeling wordt vervolgd. Onderweg laten zich nog een groep graspiepers, gele kwikstaart en roodborsttapuit zien. Ook wordt een zeer fraaie albino meerkoet gesignaleerd. In de buurt van Almen zijn ook een paar fraaie meanders (bochten) in de Berkel teruggebracht. Hier werden een fuut, een dodaars (ook beloofd), aalscholvers, een grote zilverreiger, drie opvliegende watersnippen en een torenvalk gezien. Na een wandeling van vier uur kwamen we uiteindelijk bij de Velhorst aan. Voldaan en tevreden over de mooie waarnemingen en het mooie weer zijn we huiswaarts gekeerd. In totaal zijn, als ik goed geteld heb, 38 soorten gezien en/of gehoord. Niet slecht voor een zondagochtend in september.

Pieter Hoefsloot

9.10. Witte meerkoet!

Excursie pier IJmuiden 28 oktober 2023

Deze excursie viel toevallig in hetzelfde weekend als de excursie van de cursus Trekvogels. In de week voorafgaand hielden we gespannen de weersverwachtingen in de gaten. Het leek erop dat het zou gaan stormen. Vanaf windkracht 6 is de pier gesloten. Uiteindelijk viel het weer voor de zaterdag, op een enkel spatje na, heel erg mee. We hebben een topexcursie gehad, met prachtige soorten als roodkeelduikers,

dwergmeeuwen, alken en jan-van-genten.

De alken en de duikers zaten vlak onder de pier en konden daardoor goed bekeken worden.

We hoopten dus ook op een geslaagde excursie voor de zondag. Om 19:00 uur zaterdagavond leek de excursie door te kunnen gaan, maar een paar uur later werd de Zuidpier gesloten, waardoor we de excursie moesten cancelen.

9.11. Alk

Omdat wij daar in de buurt verbleven, zijn wij zondagochtend nog bij de niet afgesloten noordpier gaan kijken. Van daaruit konden we zien dat de golven hoog over de zuidpier sloegen. Ook op de noordpier stormde het zo hard, dat je je kijker niet stil kon houden en je schrap moest zetten tegen de wind. Uiteindelijk dus een goede beslissing om de excursie te cancelen, want veiligheid eerst.

Henny Albers en Florence Werkhoven

Foto's: Jeroen Kuipers

9.12. Alk ▲

9.13. Roodkeelduiker ►

9.14. Roodkeelduiker ▼

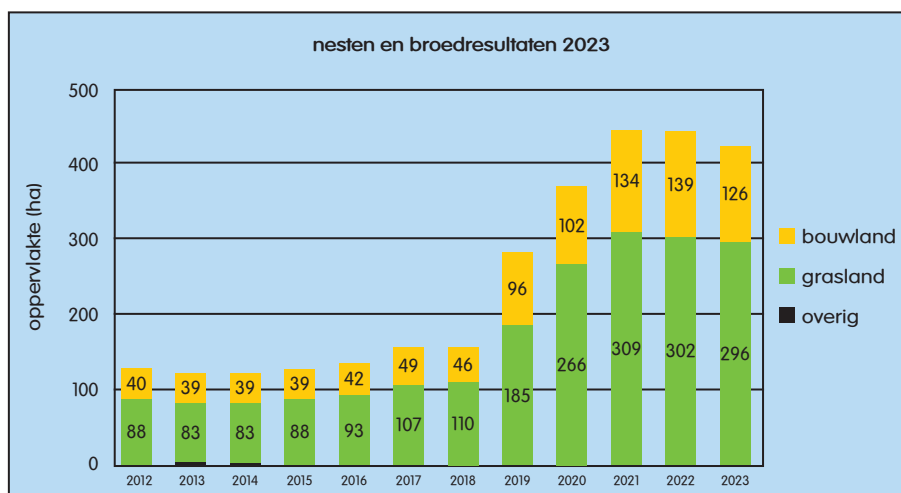
10 weidevogelbescherming rond Zutphen en Warnsveld

Zelfs rondom Zutphen broeden weidevogels. Nog steeds nestelen ongeveer honderd Kievieten en enkele scholeksters op de maisakkers. Daar lopen hun eieren bij veldwerkzaamheden de kans verloren te gaan. Leden van de weidevogelwerkgroep zoeken die nesten op en markeren ze. Zo weten de boeren tijdens het bewerken van het land waar ze liggen en sparen ze ze door eromheen te werken. In dit artikel doe ik verslag van de resultaten van onze inspanningen in 2023 en besteed ik apart aandacht aan de broedvogels van de Zutphense ijsbaan en de Tichelbeeksewaard.

Omvang

De werkgroep bestond in 2023 uit Ineke Blankesteyn, Shirley te Brinke, Patrick Goossens, Ad van Heuven, Jacqueline Krajenbrink, Gerrie Nijenhuis, Fons en Jos Roording en Frans Parmentier.

Door de flinke uitbreiding met de Tondene Enk in 2019 is het aantal bedrijven in 2023 toegenomen naar 31 en de oppervlakte naar 420 ha. Het betreft circa 300 ha merendeels intensief gebruikt grasland – alleen op de Voorsterklei; langs de Berkel en in de Tichelbeeksewaard treffen we kruidenrijke percelen aan – en ongeveer 130 ha bouwland, voornamelijk maisland, maar ook bieten (4 ha), luzerne (8 ha) en granen (16 ha).

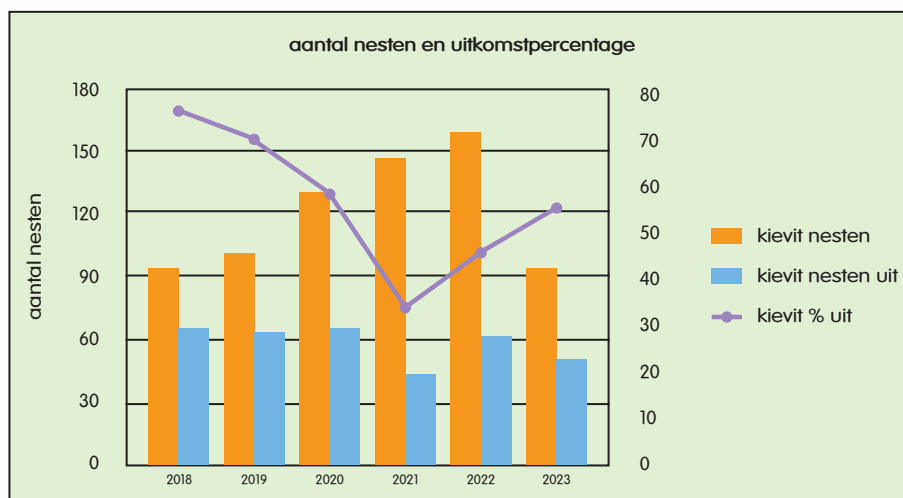

Nesten en broedresultaat 2023

Kievit

Net als voorgaande jaren broeden de kieviten voornamelijk op bouwland. Alleen op de ijsbaan, op de Voorsterklei en langs de Berkel nestelen kieviten ook op (extensief gebruikt) grasland. In vergelijking met 2022 is het aantal nesten sterk gedaald; van 159 naar 93 (figuur 2). Daar zijn drie oorzaken voor aan te geven. Allereerst is het meest vogelrijke maisperceel op de Tondense Enk in het najaar al omgezet in grasland, met als gevolg dat er geen enkele kievit meer broedde, waar er in 2022 nog 26 nesten lagen. Ook op de omliggende percelen waren er niet meer vogels dan in 2022. Blijkbaar hadden ze hun heil elders gezocht. Een tweede oorzaak van de afname is dat er in 2023 naar verhouding een stuk meer nesten zijn uitgekomen dan in 2022 (54% tegen 40%), waardoor er minder vervolglegels waren. Kieviten beginnen immers opnieuw met leggen en broeden op de bewerkte en ingezaaide maispercelen, zodra hun eieren verloren zijn gegaan. De derde oorzaak is dat de late bewerking van de maispercelen door de natigheid in april de tweede golf kievitsnesten in mei sterk beperkte.

Het uiteindelijke doel, het aantal vliegvlugge pullen, is altijd heel lastig vast te stellen. Fons schat voor hun werkgebied ten oosten van Zutphen en Warnsveld het resultaat op 20 tot 25 vliegvlugge pullen en op het overzichtelijke ijsbaanterrein zijn zeven pullen uitgevlogen.

Overige steltlopers

Het aantal nesten van de overige steltlopers fluctueert de laatste jaren op een bescheiden aantal tussen nul en vijf. De enige uitzondering vormde 2022 toen van de scholekster verspreid over ons werkgebied maar liefst tien nesten zijn gevonden. Hieronder volgt in het kort hoe het deze soorten in 2023 is vergaan.

Scholekster

Na het topjaar 2022 is het aantal nesten van scholeksters in 2023 met twee stuks tot een dieptepunt gedaald. Slechts één daarvan is ook uitgekomen. Blijkbaar worden voor scholeksters de maislanden steeds onaantrekkelijker om te broeden. Daken bieden uitkomst. Daar hebben ze meer succes. Zie het artikel van Ad van Heuven elders in dit jaarboek.

Grutto

Net als vorig jaar hebben we alleen op de Voorsterklei en op de Tondense Enk een gruttonest gevonden. Het nest op de Enk was snel opgepeuzeld en daarna vertrok het paartje mogelijk naar de Voorsterklei, samen met een ander stel dat vermoedelijk gelijktijdig vlakbij in een perceel met wintertarwe een broedpoging had gedaan. Daar waren namelijk twee paren pas laat gearriveerd. Eén daarvan vestigde zich in gangbaar gebruikt grasland, het andere in een perceel dat pas na half juni zou worden gemaaid. Beide paren zijn alarmerend met pullen opgemerkt, dus waarschijnlijk is het eind goed al goed voor deze stellen.

Tureluur

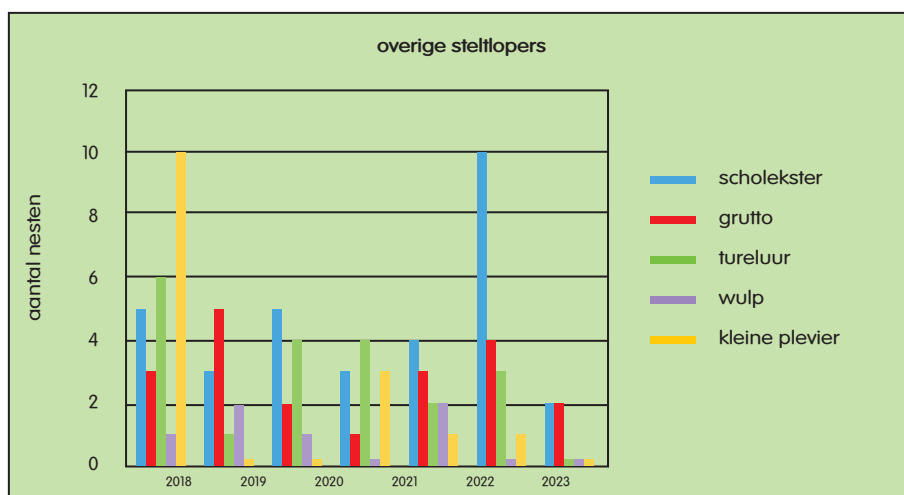
In 2023 zijn geen nesten van deze stiekeme broeders gevonden. Op de Voorsterklei zijn wel twee alarmende paren waargenomen in de percelen met uitgesteld maaien, hetgeen op de aanwezigheid van pullen duidde. Ook in de Tichelbeeksewaard heeft een paartje met succes eieren uitgebroed.

Wulp

Ook van deze iconische soort is geen nest in regulier grasland gevonden. Wel had het in de Tichelbeeksewaard broedende paar pullen. Dat gezin verbleef half juni nog op een van de te maaien percelen. Op mijn verzoek heeft de boer er een graseiland van 50 x 50 m later staan, zodat de pullen nog dekking en voedsel hadden na het afvoeren van het gemaaid gras.

Kleine Plevier

Dat de kale schiereilanden in de Berkel inmiddels begroeid zijn geraakt, blijkt wel uit het verdwijnen van de kleine plevier aldaar. Nesten van deze pionier onder de steltlopers zijn daarna wel op een enkele maisakkers langs de Berkel, op de Voorsterklei en op de Tondense Enk gevonden. Ook nestelden ze soms bij lage waterstand op een droogvallend strandje langs de Tichelbeeksewaard. In 2023 hebben we geen nesten gevonden van deze onopvallende plevier.

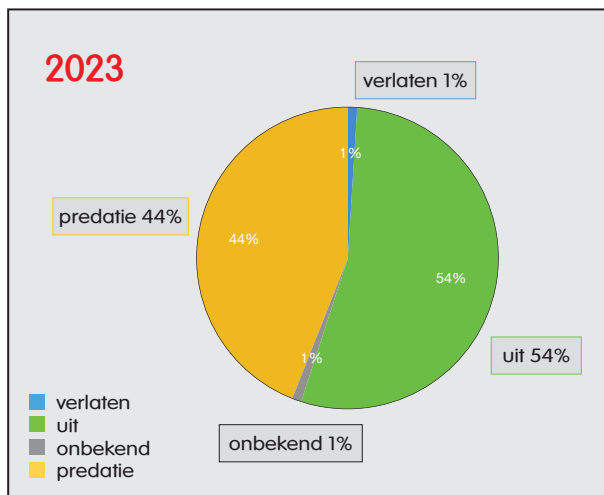
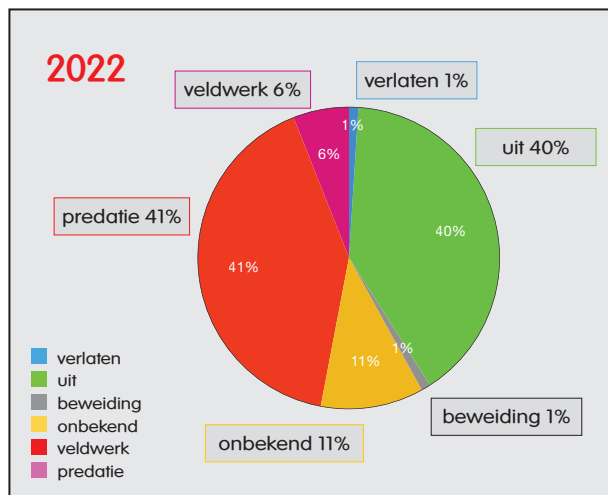
Zangvogels

Voor het eerst sinds jaren zong er gedurende twee weken een veldleeuwerik op de Tondense Enk. Helaas hebben we geen nest kunnen vinden voordat het stoppelveld eind mei werd bewerkt. Op een perceel met wintertarwe zagen we meerdere gele kwikstaarten met gedrag dat op broeden duidde. We hebben er niet naar gezocht. De nesten lagen daar veilig, omdat percelen met wintertarwe na een laatste kunstmestgift half april tot aan het maaien in juni met rust worden gelaten. In de ruige rand met fluitenkruid van het maisperceel Kafoep bij Voorst alarmeerde in april een man roodborsttapuit. Waarschijnlijk een broedgeval.

Na een dieptepunt in 2021, is het uitkomstpercentage van de nesten in 2023 boven de vijftig procent uitgekomen. Dat is geen slecht resultaat. De belangrijkste verliesoorzaak was ook in 2023 predatie. Slechts een enkel nest is verlaten en dankzij de inspanningen van de boeren, loonwerkers en de nestenzoekers zijn er geen nesten tijdens werkzaamheden en beweiding verloren gegaan. Dat lot trof in 2022 nog zeven procent van de nesten.

Bescherming van nesten

Over de concrete bescherming van nesten tijdens veldwerkzaamheden in 2023 kunnen we kort zijn. Slechts een handje vol nesten is daadwerkelijk beschermd. Door de grote hoeveelheid regen die vanaf half maart tot begin mei viel, was het voor de boeren vrijwel onmogelijk om het land voor half mei te bewerken. Toen dat uiteindelijk wel kon, waren de meeste Kievitsnesten al lang opgepeuzeld of uitgekomen.

In voorgaande jaren was dat wel anders. Toen werden de maispercelen vaak al half april bemest, bewerkt en ingezaaid en renden we rond om tijdig de vijftig kievitsnesten van stokken te voorzien of onder speciale mestbeschermers te leggen.

Visdiefvloten

Geïnspireerd door goede ervaringen, onder andere in het Rijnstrangengebied, hebben Wim Nijenhuis en Fons twee flinke (2,0 x 1,5m) broedvloten voor visdieven gebouwd.

De kosten zijn gedekt met het legaat van John Kerksen.

Samen met de boswachter van Staatsbosbeheer hebben we ze met een boot uitgezet in de Oude IJssel nabij het station Voorst-Empe.

▲ 10.1. Visdiefvloten in de werkplaats van Wim Nijenhuis

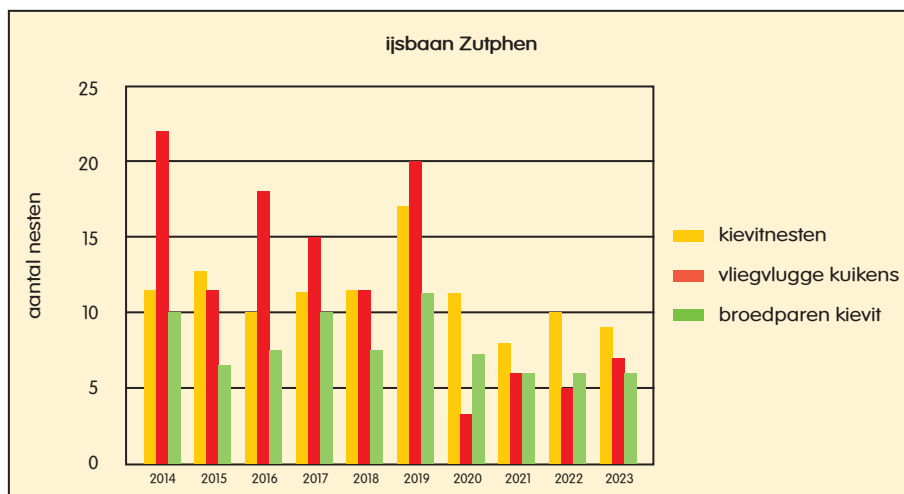
10.2. Visdiefvloten op hun definitieve bestemming in de Oude IJssel ►

Daarna was het wachten of visdieven er gebruik van gingen maken. Helaas vlogen ze er wel veel overheen, maar werden de vloten vooral gebruikt door hun vleugels drogende aalscholvers en rustende tomen wilde eenden. Volgend jaar wel broedende visdieven?

De ijsbaan

Op dit twee ha grote drassige grasland broeden voor de regio bijzonder veel kieviten. Binnen deze om rasterde enclave is het aantal opgroeiende kuikens goed te volgen. Zo lagen er in het topjaar 2019 17 nesten en zijn er tenminste 20 pullen uitgevlogen. Het jaar 2023 was duidelijk minder succesvol met slechts zeven vliegvlugge kuikens. Vijf hiervan zijn geringd. Door de droogte was ook dit drasse grasland aantrekkelijk geworden voor katten uit de woonwijk. Die hebben de andere pullen opgegeten.

Tichelbeeksewaard

Nadat in 2005 en 2009 een begin is gemaakt, heb ik sinds 2017 jaarlijks alle broedvogels in het Zutphense deel van de Tichelbeeksewaard volgens de zogenaamde Sovon BMP-methode geïnventariseerd. De reden hiervoor is dat we er graag de hele broedvogelbevolking willen volgen, zeker nadat in het kader van Ruimte voor de Rivier rond 2017 in de Tichelbeeksewaard veel bomen en struiken rigoureus zijn gekapt en gesnoeid. Bovendien is in de zomer van 2019 de inrichting van het recreatiegebied rond de Oude brug afgerond. Sinds enkele jaren is de bescherming van weidevogelnesten hier nauwelijks meer nodig, daar de meeste percelen pas na half juni worden gemaaid en de weidevogels er dan al niet meer broeden.

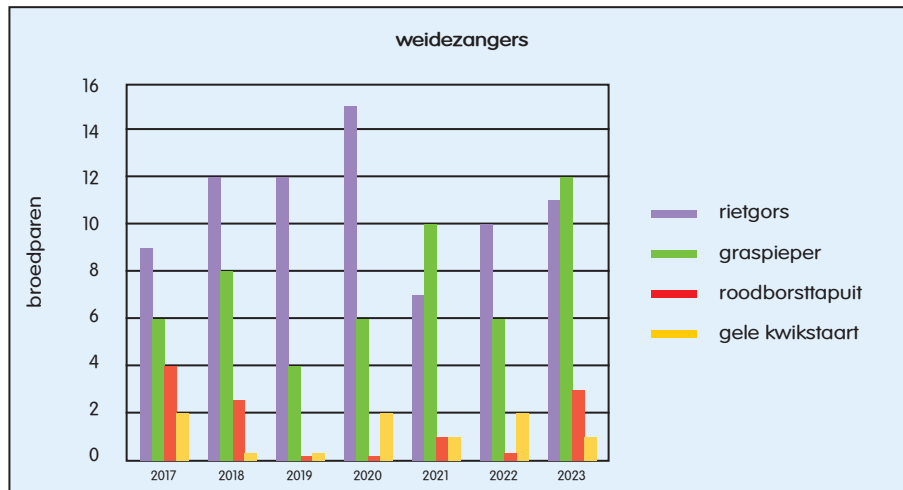
Steltlopers

Vanaf 2017 handhaven tureluur en wulp zich op een min of meer stabiel aantal, terwijl de laatste grutto in 2019 waarschijnlijk is uitgeweken naar de Voorsterklei. Sinds 2020 verschijnt er niet jaarlijks een territoriale kievitman. In 2023 waren er opeens twee paartjes scholekster. Ook nestelde in 2020 en 2021 een paartje kleine plevieren op de zanderige oever van de IJssel.

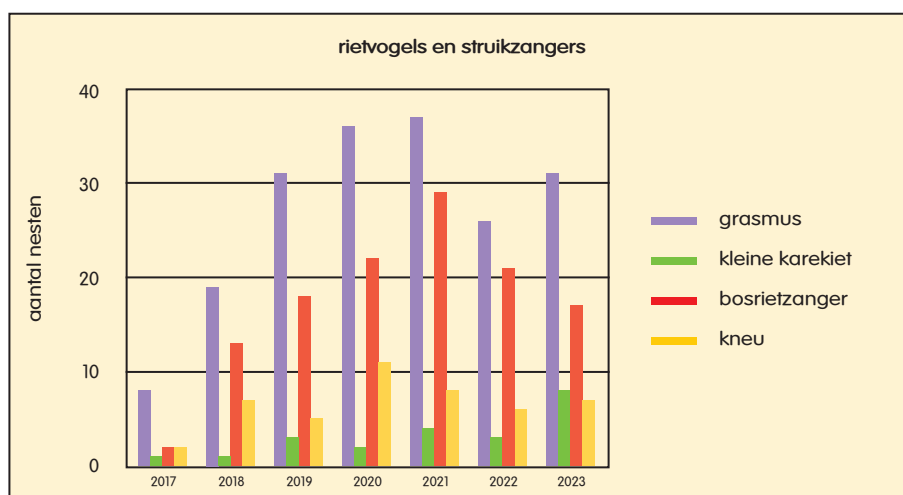
Weidezangers

Onder weidezangers rekenen we de veldleeuwerik, graspieper, gele kwikstaart, rietgors en roodborsttapuit, omdat deze op de grond nestelen tussen het gras of onder een flinke ridderzuring. Van dit rijtje horen en zien we de leeuwerik alleen in de trektijd in de Tichelbeeksewaard, maar de overige soorten wel (figuur 7). De rietgors vertoont flinke pieken en dalen, terwijl de graspieper over de telperiode toeneemt. Gele kwikstaarten broeden sinds 2020 weer jaarlijks met één of twee paartje en roodborsttapuit, een soort van de ruige greppelvegetaties, was in 2023 zelfs met drie territoria aanwezig. Leuk is te vermelden dat het aantal hazen in de loop der jaren ook toeneemt.

Riet- en struikzangers

Naast de teleurstellende ontwikkeling van de meeste weidevogels zien we onder de struikzangers wel positieve trends. Vooral grasmus en bosrietzanger doen het sinds 2019 heel goed en ook de kneu zit in de lift. Dit is mogelijk een gevolg van het herstel van de sterk gesnoeide meidoornstruiken. De kleine karekiet profiteert van het rietveld dat bij de inrichting van het recreatiegebied rond de oude brug is ontstaan. Verder zijn onder andere doodaars, koekoek, sprinkhaanzanger, blauwborst, nachtegaal, braamsluiper en spotvogel (vrijwel) jaarlijks vaste broedvogels in de Tichelbeeksewaard.

Tot slot

In de omgeving van Zutphen vinden vele veranderingen plaats die invloed hebben op de weidevogels. De schaalvergroting in de landbouw en daarmee samenhangende vershraling van het landschap en de aanleg van zonneweides hebben een negatief effect op de weidevogelstand. Toch treffen we op het bouwland nog flinke aantallen broedende kieviten aan en broeden her en der nog scholeksters, wulpen,

grutto's, tureluurs, graspiepers en gele kwikstaarten. Met de huidige inspanningen om de weidevogels in rond Zutphen en Warnsveld te beschermen hopen we te kunnen blijven genieten van een weliswaar kleine maar vrijwel complete weidevogelgemeenschap.

Dit artikel is niet zonder inzet van velen tot stand gekomen. Mijn dank gaat allereerst uit naar de werkgroepsleden voor hun grootse inzet om de legfels in een groot gebied te beschermen, in het bijzonder naar Jos en Fons voor het begeleiden van onze nieuwelingen en het aanleveren van vogelinformatie en Ad als mijn steun en toeverlaat. Dankzij de inzet en het enthousiasme van Wim Nijenhuis konden we nog op tijd de visdiefvloten te water laten. Natuurlijk dank ik de boeren en loonwerkers voor de medewerking om de weidevogellegfels te beschermen. De Gemeente Zutphen ben ik zeer erkentelijk voor de financiële bijdrage voor het weidevogelbeheer in de Tichelbeeksewaard, de Stichting Landschapsbeheer Gelderland voor het gratis beschikbaar stellen van weidevogelmateriaal en tenslotte Agrarische Natuurvereniging VeluweJsselzoom (Cor Heidenrijk) voor hun jaarlijkse financiële bijdrage.

Frans Parmentier

10.3. Een geluksmoment, dit kievitsnest met schilfertjes is ondanks de warmte en droogte op deze maisakker mooi uitgekomen.

11

bestuursverslag 2023

In 2023 waren er geen officiële veranderingen in de bestuurssamenstelling. Wel heeft Henk ter Borg bijna het hele jaar meegedaan als potentieel bestuurslid. Henk heeft besloten af te zien van een bestuursfunctie. Het bestuur bestond in 2023 uit zes personen. Het bestuur heeft zes maal vergaderd.

Voorzitter: Mary Mombarg

Penningmeester: Frans Parmentier

Secretaris: Remke van Rijswijk

Algemene bestuursleden: Michel Klemann, Joost Meilof, Carin Barendregt

Leden

Ook dit jaar is het aantal leden weer toegenomen. Eind 2023 hadden we 244 leden, tegen 220 vorig jaar. De VWG heeft ook ongeveer 15 jeugdleden. De VWG onderhoudt contact met haar leden door middel van twee Algemene Ledenvergaderingen per jaar, berichten via de mail, de website, facebook en het jaarboek. Eind 2023 ging de langverwachte nieuwe website de lucht in. Met dank aan Arend de Boer, Ad van Heuven en Joost Meilof.

In 2023 waren er ook weer een aantal goedbezochte VWG-café's, georganiseerd door de excursiecommissie, met informatie over de komende excursie, de bekende quiz en tijd voor bijpraten, ervaringen uitwisselen en afspraken maken. Een nieuwe activiteit is het Ommetje. Elke laatste dag van de maand kunnen leden meelopen met een vogelwandeling in de buurt.

We hebben dit jaar zes nieuwsbrieven aan de leden verzonden, in februari, april, juli, augustus, oktober en december. De nieuwsbrieven zijn terug te lezen op de website.

Onderzoek

Leden van de VWG deden dit jaar weer mee aan diverse tellingen: MUS (Meetnet Urbane Soorten), winter- en watervogeltellingen en PTT-tellingen. Er is ook aandacht voor specifieke soorten: roek, knobbelzwaan, huiszwaluw, oeverzwaluw en gierzwaluw. Trektellen gebeurt sinds vorig jaar op trektelpost Onderlaatselaak. De gegevens komen op trektellen.nl. We doen mee met de jaarlijkse Euro Birdwatch begin oktober. De Uilenwerkgroep de Oelenwappers houdt zich bezig met nestkastonderzoek.

In ons werkgebied zijn twee ringstations: Ringstation Klarenbeek (sinds 2013) en Ringstation Eefde. In 2021 zijn daar Ring-MUS-locaties in Oeken en Brummen bijgekomen. Daarnaast is er een ringbaan bij Hackfort. Resultaten zijn terug te vinden op trektellen.nl onder ringvangsten. De ringers werken samen in de Ringgroep IJsselvallei. De ringers worden sinds 2020 ook financieel ondersteund door de VWG Zutphen e.o.

Bescherming

Beschermen en creëren van broedplaatsen gebeurt op diverse manieren voor uiteenlopende vogelsoorten:

- nestkast slechtvalk op de toren van de Walburgkerk (eerste broedgeval in 2015)
- weidevogelbescherming (Tichelbeeksewaard en ijsbaan)
- onderhoud oeverwaluwwand (sinds 2006)
- de uilenwerkgroep de Oelenwappers met nestkasten voor steenuil, kerkuil, bosuil en torenvalk
- Nestvlotjes voor visdieven in de Oude IJsselarm bij Empe.

Beleidsbeïnvloeding

In 2023 heeft de VWG één keer overleg gehad met de gemeente. Daarnaast is er gesproken met IVN en de Bomenstichting over meer samenwerking. Op provinciaal niveau houden we ons bezig met het beleid ten aanzien van ganzen en knobbelzwanen.

Educatie

Ook dit jaar waren er in het voorjaar weer twee cursussen: de beginnerscursus en een cursus Bos en vogels. Ze zaten allebei vol. In het najaar was er een cursus trekvogels. De beginnerscursus werd georganiseerd door Marjon van Drongelen. De andere twee cursussen door Adri Mulder en Steven de Bie.

De excursiecommissie heeft bijna maandelijks excursies kunnen organiseren. De excursiecommissie bestaat uit Henny Albers, Frank van den Haak, Florence Werkhoven, Hélène Assenberg, Pieter Hoefsloot en Adri Mulder.

De Jonge Vogelaars hadden dit jaar 15 leden, en een paar kinderen op de wachtlijst. Eens in de maand was er een activiteit. De organisatie was in 2023 in handen van Frank van der Haak, Jouck Iedema, Carin Barendregt, Florence Werkhoven en Ellen Hochstenbach. Rob van Swieten is dit jaar gestopt bij de Jonge Vogelaars, Anneke Jansen is erbij gekomen.

Bedankt

Het bestuur bedankt alle leden en andere betrokkenen voor hun inzet voor de vogelwerkgroep en vooral voor de vogels in Zutphen en omgeving.

colofon

© Vogelwerkgroep Zutphen en omstreken, 2024

Secretaris Remke van Rijswijk
vwgzutphen@gmail.nl
www.vwg-zutphen.nl

Teksten: Joost Meilof, Hans Grotenhuis, Jouck Iedema, Henny Albers, Ellen Hochstenbach, Remke van Rijswijk, Frans Parmentier, Florence Werkhoven, Joost Onstenk, Rob van Swieten, Frank van der Haak, Ad van Heuven, Greetje Panneman, Anne Buijtenhek, Pieter Hoefsloot.

Eindredactie: Joost Meilof
Ontwerp en lay-out: Eveline Vinke
Foto omslag: Rob van Swieten
Foto's: De foto's zijn van de auteur van het artikel, tenzij anders vermeld.
Realisatie: Vogelwerkgroep Zutphen en omgeving
Druk: Ipskamp Printing